

subotički dvotjednik

Godina 11. • Broj 47 • 4. svibnja 1996. • Cijena 2 dinara

„Zavičajna galerija dr. Vinko Perčić“

Slike i Subotica to zaslužuju

Nedjelja, 5. svibnja 1996, 11 sati. Svečano otvorenje „Zavičajne galerije dr. Vinko Perčić“. Galerija je smještena u dijelu kuće samoga do-

Ovom prigodom tiskan je i bogato opremljen katalog koji sadrži Uvod, dopredsjednice Skupštine općine Stanke Kujundžić; Kratki isječak iz moje biografije, dr. Vinka Perčića;

Kolekcionarstvo kao sudbina, dr. Vinka Zlamalika; Umetnička kolekcija dr. Vinka Perčića, Bele Durancija; Donacija dr. Vinka Perčića – umjetnine zavičajne zbirke stalna izložbena postavka, Bele Durancija; Katalog; Biografije umjetnika; Zavičajnu zbirku; Art from dr. Vinko Perčić's Bequest, MGC – Muzejski prostor, Zagreb 1989, dr. Vinka Zlamalika i Đure Vandure.

Otvorenje ove galerije nameće pitanje ostvaruju li estetsku bit umjetnosti kolekcionari, slušatelji, čitatelji... ili neposredni stvaraoci? Pitanje i nadalje ostaje ontološki otvoreno.

Drugi, veći dio zbirke, nalazi se u Muzejsko-galerijskom centru Zagreba,

prezentiranim kao: Umjetnine iz donacije dr. Vinka Perčića. I tako, riječi dr. Perčića dobivaju svoju puninu kada kaže: „Čekao sam dugo u svom rodnom gradu i nadao se da će bar neko učiniti nešto konkretnije i primiti moj poklon. Zauzvrat, prirodno, tražio sam da on bude izložen, dakle, dostupan svim mojim sugrađanima i njihovim gostima. Jer i zbirka i Subotica to zaslužuju“.

Grad je, nakon dugo vremena, u tom pravcu načinio prvi korak.

Vojislav Sekelj

Dr. Vinko Perčić, Matković G., ulje

gora u Ulici Maksima Gorkog 22.

Ovaj dio zbirke čine oko 150 imena, preko 40 likovnih eksponata, predmeti primijenjene umjetnosti, namještaj i stručna medicinska knjižnica, također predmeti donacije. Donatora dr. Vinka Perčića (rođen 1911. na Hrvatskome Majuru, umro 1989. u Subotici) zamjenjuje: predsjednik Skupštine općine József Kasza, odvjetnik Bela Ivković i povijesničar umjetnosti Bela Duranci. Rekonstrukciju objekta, izložba i katalog ostvareni su sredstvima iz proračuna Skupštine općine Subotica.

Gosti iz Hrvatske posjetili HKC i DSHV

Interes za položaj hrvatske zajednice

Svoj su boravak u Subotici, u okviru sastanka gradonačelnika gradova članica „United Games“, dr. Zlatko Kramarić, gradonačelnik Osijeka, saborski zastupnik i dopredsjednik Hrvatsko socijalno-liberalne stranke, dr. Vilim Herman, dopredsjednik Osijeka i Jaroslav Pecnik, savjetnik gradonačelnika, iskoristili i za susret s predstavnicima hrvatske zajednice u Subotici.

Upoznavajući goste s radom HKC „Bunjevačko kolo“, predsjednik Bela Ivković je istaknuo da Centar osnovnu svrhu postojanja nalazi u radu na očuvanju i njegovanju kulturne tradicije Hrvata-Bunjevaca, te da unatoč svih problema ono radi i na promicanju njihove kulture i u državi matičnog naroda, u Hrvatskoj. Pozdravljajući njihove napore u radu i iskazujući razumijevanje za sve probleme koje imaju, Zlatko Kramarić je izrazio želju za uspjeh u daljnjem radu, te uputio poziv HKC „Bunjevačkom kolu“ da budu ove godine gosti na jednoj od manifestacija proslave 800 godina od spomena imena Osijeka. Nakon toga, gospodin Kramarić je posjetio prostorije Uredništva „Žiga“, u kojima se kraće vrijeme zadržao u razgovoru.

Uslijedio je posjet Domu DSHV, gdje ga je dočekalo višestrano izaslanstvo na čelu s dopredsjednicom DSHV-a Stanikom Kujundžić, koja je upoznala goste s programom rada stranke, situacijom i položajem Hrvata u Vojvodini, te s aktivnošću i radom DSHV-a. Na kraju svojega boravka g. Kramarić je rekao:

Premda sam zbog svega malo uzbuđen, ne želim vam govoriti kao gradonačelnik Osijeka nego kao čovjek koji osjeća sve vaše napore za političkim djelovanjem. Budite uvjereni da ćemo biti dobri tumači onoga što smo ovdje vidjeli i čuli. S vašim problemima, radom i nastojanjima upoznat ćemo Vladu Republike Hrvatske, Maticu hrvatske, Maticu iseljenika Hrvatske...

Iako je imao namjeru da se susretne i sa čelnicima Bunjevačko-šokačke stranke i „Obnoviteljske matice“, do susreta ipak nije došlo, iz za sada nepoznatih razloga.

(t. ž.)

Kut

Nagradno pitanje

U ostatku svijeta prvi svibanj se slavi kao međunarodni praznik rada.

Naše nagradno pitanje glasi: Što slavimo mi?

Odgovor pošaljite (tko preživi) u narednom stoljeću.

Nagrada: porcija skautskog pasulja bez mesa.

Vojislav Sekelj

SIMBOLIKA RAZKRIŽJA

Vrijednost simbola je i u njegovim manama. Možemo ga iščitavati na različite – vrlo osobne – načine. Često, simboli znakovito ukazuju na buduća događanja, kojima ne pridajemo dovoljno pozornosti. Posljedice toga mogu biti tragične, teške, lijepe, ugodne... Od uzročnika se uobičajeno udaljavamo pričom koja za osnovnu potku ima nojevu filozofiju.

U usudu neslavnog raspada Jugoslavije bila je prisutna simbolika od njenog postanka: nije bila otporna i nije imala izgrađeni vlastiti obrambeni mehanizam, koji bi joj omogućio trajanje. Živjela je u dvostrukom inkubatoru: unutarnjem – bratstvo-jedinstvo i vanjskom – nesvrstanost. Puklo je ali ne po šavovima već po nedužnim ljudskim sudbinama.

Povod za ovaj uvodnik jest susret predstavnika i gradonačelnika gradova asocijacije „United Gamesa” u Subotici. Od prisutnih, gradonačelnik Osijeka dr. Zlatko Kramarić pobudio je najveću pozornost i različite komentare. Na kratko je posjetio i Uredništvo „Žiga”. Ima li u ovome simbolike? Za nekoga da, a za nekoga ne.

Neki su posjet jednostavno „pročitali” kao preuranjen, neumjesan, kao kapric Józsefa Kasze obzirom da se te dvije države još međusobno nisu priznale. Za njih je država tek vlast, a ne živi ljudi s konkretnim potrebama, ne okvirnica složenog načina uređivanja života na osnovi ostvarivanja prava i demokracije običnog čovjeka iz prizme življenja života. Ja u posjeti vidim ne samo simboliku već znak kako uspostavljati i graditi mostove. A mostovi nisu samo transverzale, već kapilarne veze koje organizam napajaju životnim sokovima. Jer tim sokovima omogućuje se prirodna cirkulacija između država i ljudi. A oni osnovnu snagu crpe iz kulture. Ne obratimo li dovoljnu pozornost na to, dolazi do politizacije ne samo kulture nego i običnog pogleda na mjesečinu; a tako je i počelo.

Sjećam se osamdesetih. Izlazi knjiga Danila Kiša „Grobnica za Borisa Davidovića”; tiskana je u Zagrebu. Povodom knjige i njene nominacije za neku nagradu u Beogradu počinje neukusan i grub napad na Kiša. Dolazi do polemike između Beograda i Zagreba koja završava konstatacijom da su gradovi udaljeni 400 km. Osnovna poruka jest: svatko nek’ sprema u svojoj „avliji”. Spremanje je ubrzo počelo. Prvo grobovima, zatim memorandumima, a čitali smo i čuvenu rubriku „Odjeci i reagovanja”. Svima je, nadam se, poznato u kojim novinama.

Uredništvo „Žiga” nalazi se na stotinjak metara od raskrižja puteva punog simbolike. Put Jugoslavenske narodne armije presjeca Zagrebačku i Preradovićevu ulicu. O slavnim putu JNA u minulom ratu i njenoj ulozi u raspadu Jugoslavije ne bih. Ipak vrijedi zabilježiti da su se prije nekoliko tjedana putem JNA vratile kolone tenkova. Nitko ih nije dočekao cvijećem. Nota bene! Subotica nije Beograd. Prošloga tjedna znakoviti pomak. Istim putem, možda nesvjesno, dolazi delegacija Osijeka u Suboticu, iako su je po

protokolu očekivali da dodu iz drugoga smjera. Na samome raskrižju tri žute saobraćajne table. Na dvije, pored ostalih oznaka, na bijeloj podlozi sa crnim znakom smjera slovima piše „Centar”. Na ostalima čitamo: Zagreb 419 km, Sarajevo 365 km, Beograd 180 km, Horgoš 28 km, Wien 413 km, Budapest 153 km, Kelebija 11 km. Na sve tri table uočljivom debelom linijom domaćer Zagreb precrtan. Sarajevo na tabli netaknuto. Uzbilji razoreno. Zvanični Beograd od pomenutih mjesta udaljen za 400 kilometargodina. Jer, naša Vlada nema sluha ni za godine ni za kilometre. Tjera kera po svome. Hrvatska Vlada po kilometrima bliža centru, a po godinama, bar što se demokracije tiče, rastojanje približno isto.

Zagrebačka i Preradovićeva ulica su podjednako duge. Presjeca ih put JNA. Zagrebačka se „uliva” u kapije Vatrogasnog doma, Preradovićeva se proširuje u Trg kralja Tomislava, iz kojega „ističe” Karadordev put. Uredništvo „Žiga” je u Preradovićevoj 4. Slučajno. Simbolika je naknadno izvedena. Hrvati u SR Jugoslaviji (nepriznati ni kao nacionalne manjine u državi koja ima europske norme za manjine, kako misli ministrica Savović) ostaju razapeti između domicilne i matične države; još uvijek traže čvrst orijentir. Lutaju!

Dužinski, put od vatrogasca do kralja nije dug. Međutim, nama nisu potrebni ni vatrogasci ni kraljevi već ljubav prema gradovima, pjesnicima i mostovima među ljudima. Subotica, bar tako na pomenutim tablama piše, je centar. Jasno ne centar svijeta, jer svijet ne poznaje centar bez suživota i stvaralačkih međusobnih odnosa. Tako su se o tome i izrazili gosti našega grada.

U ovome kontekstu i iz ove simbolike draga nam je i značajna posjeta delegacije Osijeka na čelu s gradonačelnikom Zlatkom Kramarićem. Na nama je da učinimo mnogo na svim poljima kako mana simbola ne bi ostala tek znak zapisan na saobraćajnoj tabli, nego da bi ušla u pore ljudskog određenja čovjeka i njegovog odnosa prema čovjeku. Sombor, Osijek i Subotica imali su plodnu kulturnu suradnju. Poradimo da ona oživi, da bude plodotvornija. Posao jest težak, jer ljude treba približiti čovjeku, a čovjeka opteretiti ljudskom dimenzijom trpljenja. Čekamo li da to učini država namjesto nas, imat ćemo novo bratstvo-jedinstvo.

Upravo ovih dana očekuje se otvaranje autoceste duge 400 km između Beograda i Zagreba. Dobro bi bilo ponovno pročitati Kiša. Pitamo se: zašto pupoljak toliko oklijeva, čeka i strepi od vlastitog cvjetanja? Možda zbog toga što su i Osijek i Subotica oporbeni gradovi? Ima valjda i u tome neke simbolike?

Vojislava Sekelj

INSTALACIJE
EL. UREĐAJI
APARATI ZA
DOMAĆINSTVO

Tel: 024 / 35-174

Sonje Marinkovića 31

Tri godine u plemenitom radu

Rezerve iscrpljene

Pred stotinjak članova Dobrotvorne zajednice „Amor vincit”, te više uzvanika i gostiju iz srodnih organizacija („Vox humane”, „Crvenog križa” i „Kola srpskih sestara”) održana je u petak 19. travnja njihova III. redovita Skupština.

Podnoseći izvješće o proteklom jednogodišnjem radu, predsjednica „Amor vincit” Ana Kopunović je konstatala da i pored toga što je rat završen i što su sankcije suspendirane, broj onih kojima je potrebna pomoć nije smanjen:

– Stanovništvo je u veoma teškoj situaciji; radnici ne primaju gotovo nikakve plaće i to sa zakašnjenjem od nekoliko mjeseci. Ne plaćaju se doprinosi, te su fondovi od vitalnog značaja za normalno odvijanje života prazni. Statistika govori da je za prehranu četveročlane obitelji potrebno 2 i pol prosječne zarade, dok velika većina nema ni tu prosječnu plaću, a rezerve su već odavno sve potrošene.

Zatim je iznijela pregled svih aktivnosti ove dobrotvorne organizacije Bunjevaka u svezi s dodjelom pomoći onima koji su u potrebi u proteklom jednogodišnjem periodu, te ukazala na podatak da je ove godine smanjen obim pristigle pomoći iz inozemstva u ovu organizaciju, ali je izrazila i nadu da toga nadalje neće biti. Na kraju je skup odao pomen fra Efremu Kujundžiću velikom donatoru „Amor vincita”, koji je preminuo u Beču u veljači ove godine.

(lj. k.)

Iz Podružnice DSHV-a

Novi predsjednik

Proteklog je tjedna izvršena promjena predsjednika u subotičkoj Podružnici DSHV-a. Naime, na mjesto dosadašnjeg predsjednika Laze Vojnić Hajduka izabran je novi, Alojzije Stantić, ekonomist u mirovini iz Subotice. Do ove personalne zamjene unutar predsjedništva došlo je zbog prevelikih obveza dosadašnjeg predsjednika.

(k. c.)

Žig broj 47

Izdavač: HKC „Bunjevačko kolo”

Adresa uredništva: Subotica

Preradovićeva 4

Telefon: (024) 22-927

Osnivač i glavni i odgovorni urednik:

Vojislav Sekelj

Zamjenik glavnog i odgovornog

urednika: Tomislav Žigmanov

Uredništvo: Lazar Merковиć, Ivan

Rudinski, Nela Skenderović, Dragan

Vidaković

Korektor: Mirko Kopunović

Tehnički urednik: Ivan Hegediš

Tisak: „Globus”, Subotica

List je registriran kod

Ministarstva za informiranje

Republike Srbije pod brojem 1620 od

25. travnja 1994. godine

„Žig” izlazi svake druge subote

Crtica o povijesti (II.)

Godine 1961. Tavankućanin Stipan Fabić, nastavnik likovnog odgoja, dolazi s idejom za osnutkom Likovne kolonije, te s Ivanom Jandrićem i još četiri Subotičana sniva Likovnu koloniju pod nazivom Grupa šestorica". Odmah nakon osnutka rad Kolonije uključuju se i slikarke-naivne Cilika Dulić, Marga Stipić, Jela Cvijakov, Nina Poljaković i Ana Skenderović. Istodobno, ovim samoukim slikarkama i Grupi šestorica" pridružuje se i Ana Miodanović, tada već poznata pletilja kruna drugih simbola i ornamenata od žitne pame, koji su izrađivani za crkvene proslave dužijance. Ona je svoju prvu sliku od pame „Rit" izradila 1962. i pokazala javnosti. Iza toga u rad Likovne kolonije uključile su se i ostale „slamarke-divojke", jezine sestre Teza i Đula, a zatim poznate pletilje slamom Kata Rogić, Mara Ivković, Zandekić, Ana Balažević, Teza Vilov, Maja Dulić, Ruža Sarić... Slijede skupne izložbe po Jugoslaviji i svijetu, te mnogobrojna priznanja. O njima je Ivo Škrabalo snimio 1971. i svoj dokumentarni film „Slamarke-divojke". Aktivnost Likovne kolonije imala je snažnog utjecaja i na mladež, tako da u sekciji djeluje brojčana i poletna skupina mladih, među kojima se nalaze svršeni članici umjetničkih škola, učeni studenti likovnih akademija, od kojih moramo spomenuti dvojicu koja su na planu likovne umjetnosti najviše uspjeli, a potekli su u Subotcu, danas akademski slikari Ivan Balažević i Josip Skenderović Ago.

Nastavlja se i s afirmacijom folklora. Njegova je najveća značajka što jedini njezinje i izvodi bunjevački folklor u izvornom obliku. Samo u drugoj polovici šezdesetih godina je sekcija bila gost na mnogobrojnim festivalima i smotrama, počev od Zagreba, preko Kopra, Rume, Vinkovaca, Đakova... te daje više priredbi širom Jugoslavije, gostuju u Mađarskoj i Poljskoj. U to doba, zbog njegovanja izvornosti, Folklorna sekcija zainteresirala je stručnjake i medije i otvorila svoja vrata sakupljanju i proučavanju bunjevačkog narodnog stvaralaštva važnim institutima, akademijama, pojedinim etnografima i folkloristima i tako preko pet sati programa za razne televizijske emisije. Poseban folklorni program dan je za više dokumentarnih filmova, zatim za TV-seriju „Boltine zgode i nezgode", kao i u jubilarnoj predstavi subotičkog Kazališta „Graničari". Taj izuzetno plodonosan period rada „Matije Gupca" krunisan je 1967. „Oktobarskom izgradom" Subotice, koja je dodjeljivana povodu Dana oslobođenja grada.

Kontinuitet u radu se nastavlja. Naše je društvo s folklorom prisutno gotovo redovito na svim značajnijim smotrama folklora. Dramatska sekcija slabije radi, jer iz Subotice redovito dolazi Narodno pozorište koje daje predstave. Likovna kolonija, zbog znanih razloga, koje su snažile Društvo sedamdesetih godina, prestaje raditi.

(nastavit će se)

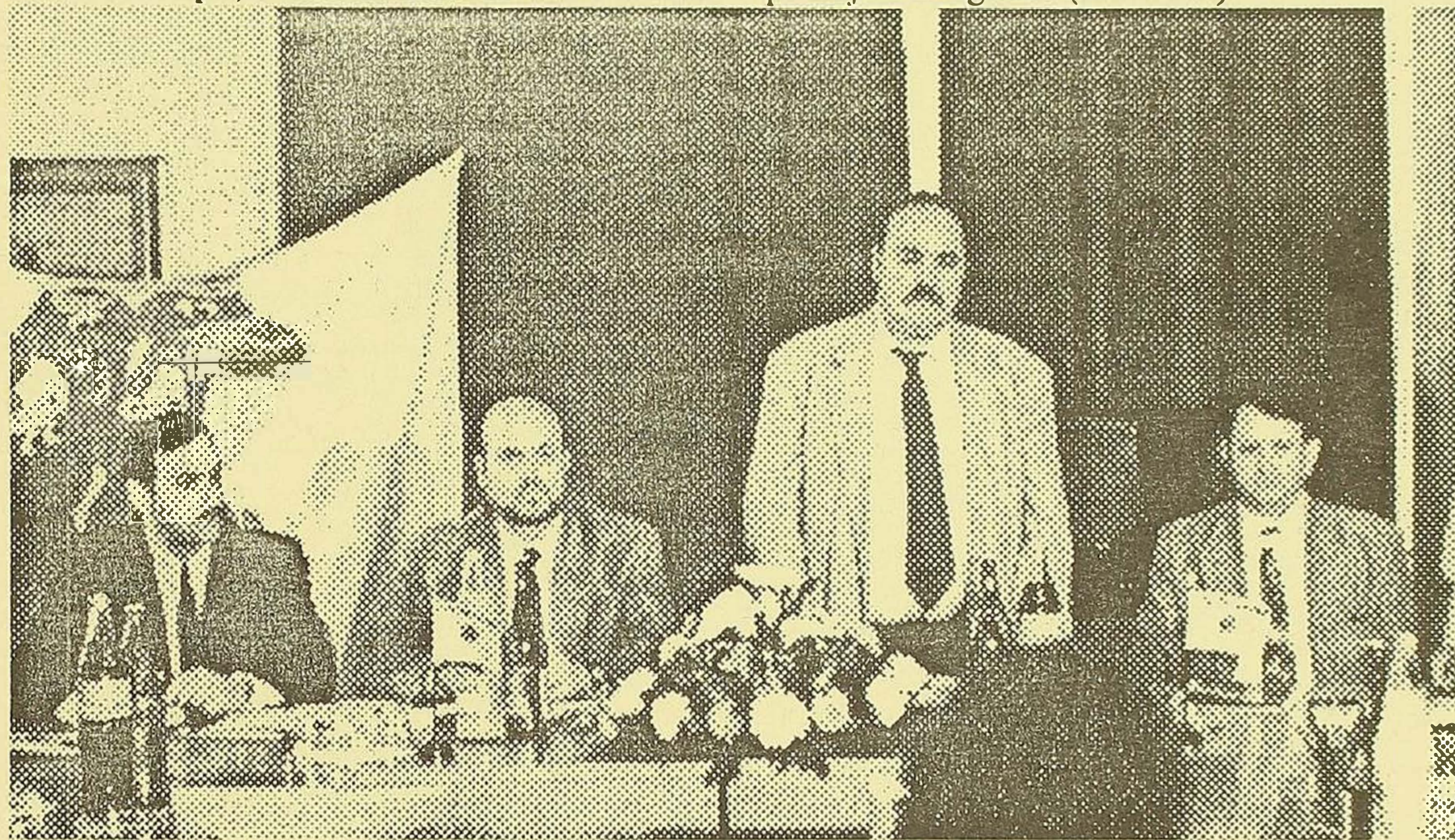
Susret gradonačelnika „United Games"

Događanje Europe

– „United Games" („Ujedinjene igre") je nevladina organizacija koja organizira različite manifestacije čiji je cilj bolje razumijevanje među ljudima, osobito među mladima. Ova je organizacija osnovana u Austriji 1988. godine, a danas imamo gradove – članove u Njemačkoj, Mađarskoj, Slovačkoj, Češkoj, Jugoslaviji, Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Osnovna ideja „United Games" je zalaganje za mir i zajedničku Europu, s time da držimo da se takva

potvrđuje naše prirodne veze s Europom – završio je Kasza.

Svi su sudionici ovoga susreta u svojim govorima isticali vrijednost mira; ukazali su na činjenicu da mir nije nešto dato nego da se on treba strpljivo graditi (Jerinek); da su naponi za očuvanjem mira stari koliko i ljudski vijek, a rješenja su uvijek jednostavna: svaki čovjek treba da se bori protiv zla u sebi tako što će ga zamjeniti s dobrim, te ga prenijeti drugome (Kutman).

Gradonačelnik Jožef Kasa otvara sastanak United Games

Europa mora „graditi" i od dole, povezivanjem na lokalnoj razini. Zato su potrebni i mladi ljudi jer je budućnost u njihovim rukama – rekao je Werner Greis, predsjednik ove asocijacije gradova, čiji rad potpomažu i „Ujedinjeni narodi", na redovitom godišnjem susretu gradonačelnika, koji je održan u Subotici 26 i 27. travnja. Na ovome susretu bili su nazočni, pored domaćina subotičkog gradonačelnika Józsefa Kasza, i Pravoslava Veverkova i Jiri Kutman, dogradonačelnici češkog grada Plzena, Johann Peter Jelinek, dogradonačelnik Münchenske općine Köpenick, István Bors, gradonačelnik Tihanyja, László Kerényi, gradonačelnik Balatonalma, obojica iz Mađarske, te Zlatko Kramarić, gradonačelnik Osijeka, Vilim Herman, dogradonačelnik, i Jaroslav Pecnik, savjetnik gradonačelnika iz Hrvatske.

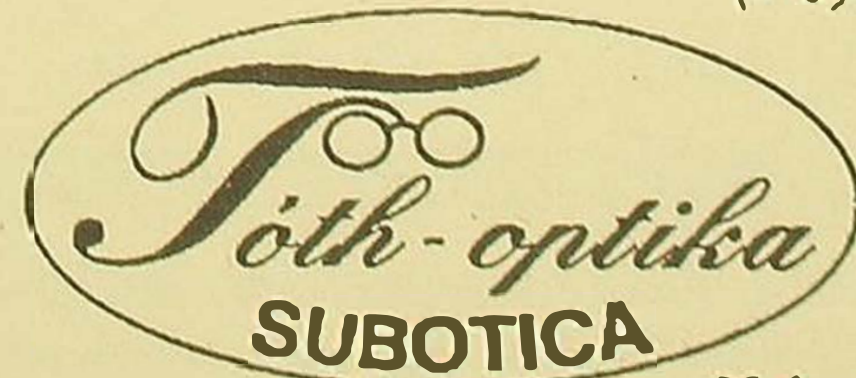
U svojemu je pozdravnom govoru József Kasza ukazao na plemenite ciljeve ove organizacije, te istaknuo da je Subotica samo po cijenu hrabrosti i izdržljivosti uspjela očuvati mir, što je dokaz da je moguć zajednički život u multietničkoj sredini:

– Unatoč neprimjerenom pisanju režimskih medija, zahvaljujući trezvenom držanju Subotičana mir je u našem gradu očuvan. U jednom nepovoljnom okruženju, lokalna samouprava je upotrebljavala kulturu kao „oružje" protiv primitivizma i nasilja. (...) Naš grad je otvoren prema svjetskim političkim tokovima, a „United Games" je samo jedan prozor koji osigurava pogled naših mladih u Europu i

Ocjenjujući i rezultate skupa Imre Kern, predsjednik Izvršnog odbora općine, je rekao da je osnovni cilj ovoga susreta postignut u vidu unapređenja ideje „United Gamesa". Izrazio je i zadovoljstvo što je bio nazočan i Zlatko Kramarić „jer je to prvi put da se na lokalnoj razini uspostavljaju kontakti između Hrvatske i Jugoslavije". Zlatko Kramarić je istaknuo činjenicu da su i gradonačelnici odgovorni za budućnost građana, a budućnost je izvjesna kada se univerzalne vrijednosti pretvore u život. Werner Greis je u zaključku skupa rekao da će motto za sljedeće igre biti „Mostovi povjerenja".

Na skupu je srednjoškolka Elenora Fejes predstavila grupu „Postpesimisti" koju čine mladi ljudi s prostora bivše Jugoslavije, koji se nastavljaju družiti kroz kreativne igre unatoč svemu. Ona je rekla da postoje aktivni članovi ovoga pokreta u Prištini, Beogradu, Zagrebu, Tuzli i Subotici, čime očituju da ne pristaju na podignute zidove među mladima.

(t. ž.)b

Subotica
Tel: 51-045 Abakima Torlog 26

Radno vreme

Radnim danom 9.00-12.00

16.00-19.00

Subotom

9.00-12.00

Radno vreme drugog lokala

Radnim danom 17.00-19.00

DVO/TV/JEDNIK

Smrt Dudajeva, čečenskog vođe, čije je skrovište pogodeno raketama specijalnih ruskih postrojbi, uz pomoć satelitske opreme i navođenja „nekih zapadnih zemalja“, zorno pokazuje da kad slonovi igraju strada trava. Izbori u Rusiji su na pragu, Jeljin obilazi svijet i ljubi se s Kinczima, a o Kazahstanu i Tadžikistanu da i ne govorimo dok mu je Clinton doveo na noge G 7, predsjednik najrazvijenijih zemalja svijeta, sve u namjeri da se u Rusiji izabere ponovno „najbolji od najgorih“ kao u dobrom kauboj-skom filmu. Dakle, u globalnoj svjetskoj strategiji, mali moraju slušati i mahom šutjeti. A događaji u Čečeniji su pomalo i opomena Kosovarima da shvate što im je maksimum. IRA nema mira, ali ovdje nisu uokolo gospoda Englezi. Zato svi pamet u glavu i oslušajte dobre vibracije!

Žig

Goran Hadžić is on the road again! Čovjek za sva vremena ponovo jaše, magacioner iz Pačetina je nanovo neki šef ne znam ni ja čega, a skoro da to ni on ne zna više! Svejedno, gospodin uređuje i to je – jedna karijera! Tako je to u politici – nikad ne reci nikad. Malo ljubljenja sa Šešeljum, malo valjanja balvanova, malo u Novom Sadu, hej, i na koncu u županijskoj skupštini osječko – baranjskoj, najmanje. Za sebe veli da je kockar i da može čovjeka pročitati dok ga vidi oči u oči, pa bi svakako bilo zanimljivo da napiše sjećanja o tomu što je sve vidio u jednom oku a što nikom nije smio reći. Zacijelo i spava sam, jer se boji da bi možda pričao u snu. Hadžić je najbolje potvrda narodne izreke: veži konja gde ti aga kaže!

Žig

Tvrđi se da je gotova stvar da će se u ne tako dalekoj budućnosti kompjutori iliti računari proizvoditi sa memorijom sačinje-

nom od proteina i to nekakvog bakteriodop-sina (bR) koji stvara bakterije rasprostranjena slanim močvarama širom svijeta! Budući da se radi o organskoj materiji, uvjetno rečeno „živim bićima“, imam neodređeni osjećaj straha da se ne okrenu protiv čovječanstva, poput priona iz ovčijih bjelančevina kojim su hranjene, sada poludjele, britanske krave. Što se tiče slanah barušina, njih imamo u ovim krajevima centralne Europe koliko hoćeš. Pomalo smo svi u njima barem do članaka i kopreamo se da se izvučemo, u čemu nam slabo pomažu bakterije, baš kao niti vlastiti mozgovi, nespužvasti!

Žig

U XXI. stoljeću će vladati CENTAR, METAFIZIKA, HERMAFROIDI. (Desnicu, religiju i macho muškarce predviđam za MMCI., odnosno XXII. stoljeće).

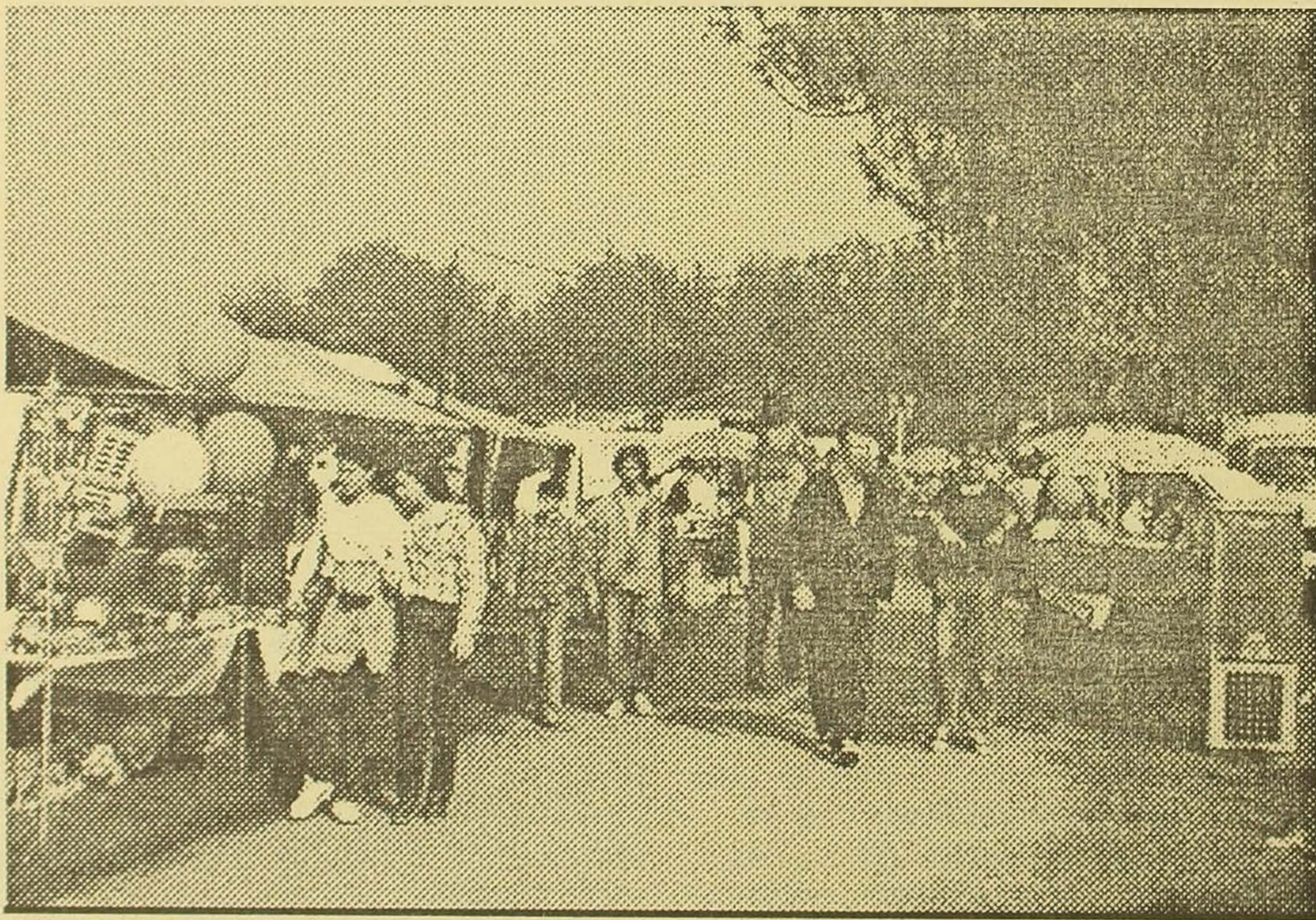
Milivoj Prčić

Praznik rada

Već tradicionalni Prvomajski uranak na Palić i ove godine je uspješno organiziran, a protekao je u izrazito radnoj atmosferi.

Na obali bisera Bačke za prvomajske praznike okupilo se preko 60 000 Subotičana i njihovih gostiju. Uz bogat zabavno-sportski program i ugostiteljsku ponudu, rekreiralo se, jelo, pilo, veselilo i družilo. Vrijeme je teklo radno i neosjetno pitko. Kao i obično najradosnije su praznik provela djeca, jer su roditelje izveli u prirodu. A djeca kao djeca u poznatom stilu: kupi mi kupi babo..., a bilo je svega. Baš svega. A i vrijeme je bilo da se od rada malo odmorimo.

(k. c.)

Tjedan Hrvata u Budimpešti

Očitovanje kulturne baštine

Od 15. do 20. travnja održan je „Tjedan hrvatskog jezika, znanosti i kulture“ u budimpeštanskom VII. kvartu, Erzsébetvárosu, kojega je organizirala Hrvatska manjinska samouprava VII. kvarta na čelu s predsjednikom Stipanom Karagićem. Nizom priredbi različitog kulturnog i znanstvenog sadržaja ova je manifestacija imala za cilj „pobuđivanje širenje i učvršćivanje hrvatskog identiteta u ovom dijelu Mađarske“.

Završnog dana, u subotu 20. travnja u „Centru za slobodno vrijeme“ održana je u nazočnosti brojnih uzvanika „gala-večer“ pod nazivom „Dan Hrvata u Budimpešti“. Bogati kulturno-umjetnički program, kojega je sastavio i režirao poznati koreograf Antun Kričković, u kojemu je sudjelovalo desetak Društava iz Mađarske, Austrije i Hrvatske, pratila je prepuna dvorana Centra. Večer je otvorio Mijo Karagić, predsjednik Zemaljske Hrvatske manjinske samouprave.

(uoipf)

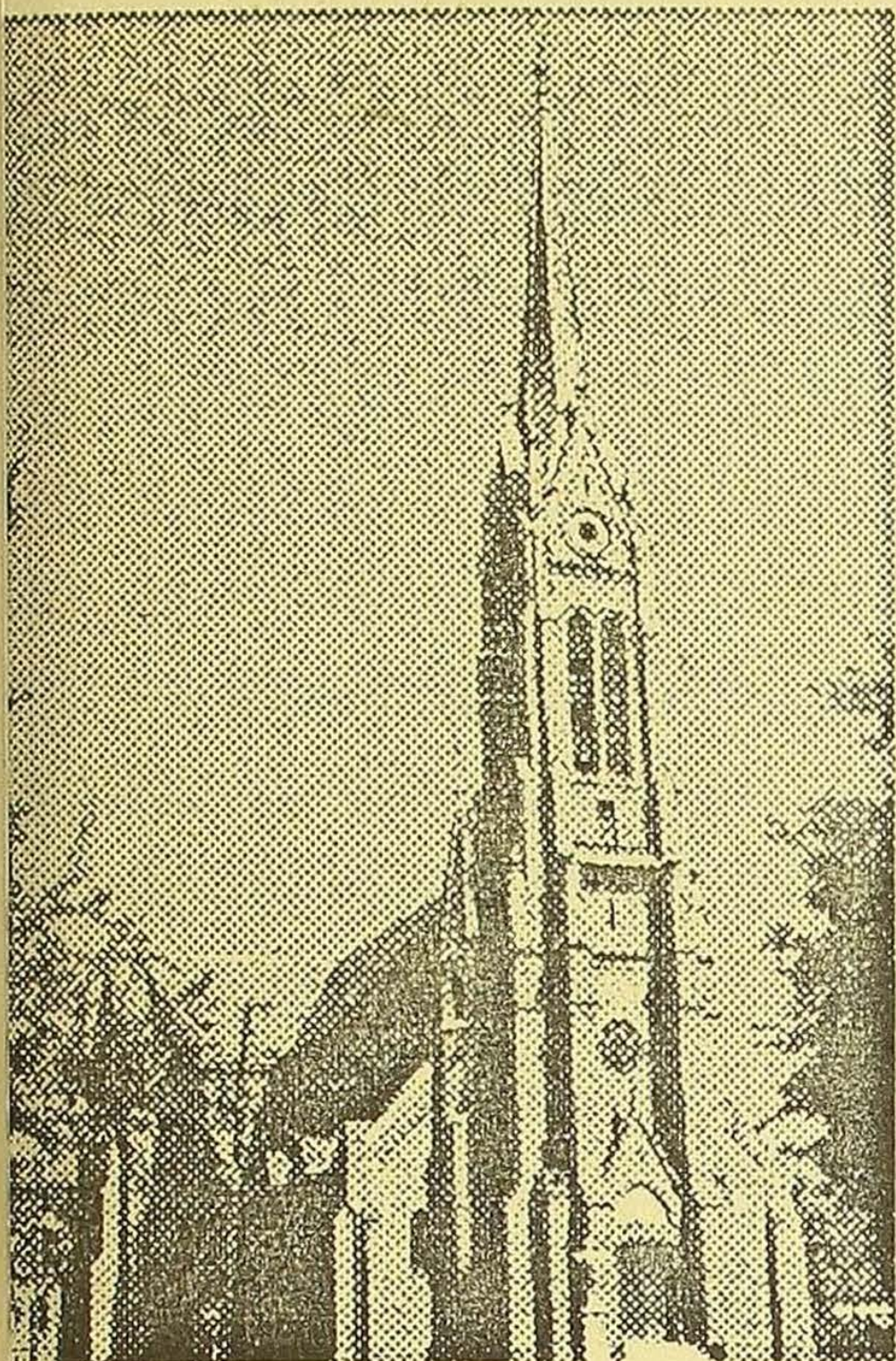

Aforizmi

- Država će platiti seljacima žito, samo najprije mora ubrati porez.
- Lijepe žene su kao rosa, čim grane sunce ona nestane.
- Žene, kupujte vlasulje, muževi će misliti da niste njihove.
- U ratu se govorilo o miru, a sada samo o miru.
- Zatvorske ćelije su sve plemenitije, izgrađuju se od plemenitih metala.
- Država daje sve više i više – praznih obećanja.
- Uspravan je kao svijeća, a proglašen je krivim.
- Božanstvena vam je frizura, samo recite gdje je kupiste.
- Toliko je volio svoj narod da je zadužio i buduće generacije.

Dužo Runje

Ova velika neogotička ljepotica koja advisuje krajolik Subotice, a napose poručja Sente, Bajnata i Kera, svojim vanjskim i unutarnjim izgledom privlači svakoga tko se lijepome znade diviti. Ta crkva slavi ove godine prvo stoljeće postojanja. Izuzetan je to jubilej kojega su priredivači dostojno obilježili.

Kako je Subotica rasla, širila se i na ovom području, ukazala se potreba narastućem broju žitelja Sente i Bajnata za dobivanjem svoje župe. Tako je, decenijama ranije odena zamisao, ostvarena 1841. godine, kada je utemeljena novonastala župa, posvećena imenu sv. Juraja, a za prvog župnika imenovan je Đuro Dubičanac.

100. godišnjica završetka gradnje crkve sv. Jurja

Veličanstven jubilej

Za ovogodišnju proslavu određena je prva nedjelja nakon slavljenja imena sv. Jurja, koji se slavi 23. travnja. Obred proslave u nedjelju 28. travnja imao je dva dijela. Prvo je biskup Ivan Pénzes blagoslovio navopostavljeni keramički reljef iznad ulaznih vrata, a zatim je predvodio svetu misu pred više od 450 vjernika, uz koncelebriranje svećenika iz više subotičkih i okolnih župa. Crkveni obred su prisustvom uveličali: **Milivoj Mijatov i Slavko Pejović**, subotički parosi Srpske pravoslavne crkve; **Emil Pot**, iz Reformirane kršćanske zajednice i zvanični predstavnik **Evangelčke** crkve.

Kako i priliči, ovom slavlju su posebno obilježje dali prisutni čelnici Skupštine općine Subotica:

József Kasza, gradonačelnik, **Stanka Kujundžić** i **Ilija Suica**, dopredsjednici; **Imre Kern**, predsjednik i **Lazo Vojnić Hajduk**, dopredsjednik Izvršnog odbora. Bili su nazočni i predsjednici: HKC „Bunjevačko kolo”, KUD „Népkör”, „Bunjevačke matice”, Instituta „Ivan Antunović”, kao i humani-

tarnih ustanova: „Amor vincit” i „Vox Humana”.

Da bi slavlje bilo dostojno doživljeno, jednostavnom i gromoglasnom pučkom pjevanju u prepunoj crkvi „pomogao” je i proslavljeni subotički zbor „Pro musica”, što je svakako dalo umjetničku dimenziju cijelome programu.

Treba naglasiti dvojezičnost obreda, koji

je svojstven suživotu naroda zbliženih višestoljetnim zajedničkim životom na ovom prostoru. I ovom prilikom je potvrđena suština suživota, zasnovana na toleranciji, što je najvrijednije na ovom prostoru i što je najviše uveličalo ovaj jubilej!

Alojzije Stantić

Koncert „100 tamburaša”

U organizaciji Radio-televizije Novi Sad i Kulturno prosvjetne zajednice grada Novog Sada održan je „gala koncert” pod nazivom „100 tamburaša” u Novom Sadu u velikoj dvorani SNP 28. travnja, a u Subotici 9. travnja u dvorani KPGT-a. Veliki orkestar od 103 člana sastavljen je od nekoliko tamburaških orkestara: TO RTNS, čiji je koncertmajstor **Cveta Sladić – Čiča**, STO s umjetničkim rukovodiocem **Stipanom Jamazovićem**, TO „Branko Radičević” koemu je umjetnički rukovodilac **Boško Logičević**, TO iz Futoga čiji je umjetnički rukovodilac **Jelena Šćitaroci**, TO „Marko Lešić” iz Novog Sada, te tamburaši iz Temenara i Novog Sada. Koncert je režirao **Jovan Stistić**, a dirigirao je **Zoran Mulić**.

Koncert povijesnog značenja, gdje su se prvi put zajedno okupili tamburaši u tolikom broju, imao je stilski raznolik program koji ima opravdanje u želji da se pokažu sve mogućnosti tambure, kao solističkog i orkestarskog instrumenta i da ona može mnogo više od „Četir’ konja debela”. U prvom dijelu koncerta u kojem je sudjelovalo 30 tamburaša čuli smo „Sašino kolo” i „Vojvodansku igru” **Makse Popova**, zatim fragmente iz opusa **Save Vukosavljeva** gdje solo samicu svirao **Marinko Škondrić** a

solo bas prim **Cveta Sladić – Čiča** i vokal **Dragan Birovljev**.

Uključenjem u orkestar još 30 tamburaša, počeo je drugi dio koncerta narodnom pjesmom u obradi **Janike Balaža** „Kad zai-gra srce u primaša” koju je uz pratnju orkestra na solo primi odsvirao **Zdenko Obrad Šćitaroci**. Splet pjesama iz Vojvodine „Sunce žeže”, „Ej, po gradini” i „Devojčice plavo-voje” uz pratnju orkestra pjevao je **Milan Prunić**. „Mugur, mugurel” **Zorana Mulića** s orkestrom je na solo fruli svirao **Bora Dugić**. Splet pjesama „Tamburice kad bi plakat znala”, „Umorno je zlato moje” i „Aj, neven venci” pjevala je **Merima Njegomir** (u Subotici **Tanja Obrenović**) uz pratnju orkestra. Na programu dalje slijede skladbe koje tamburu stavljaju u isti red s drugim orkestrima i gdje se pokazuju njene velike orkestarske i dinamičke mogućnosti. „Labud” **S. Sansa** u obradi **Zorana Mulića** je jedna od takvih kompozicija gdje dolazi do izražaja i boja instrumenta kao solističkog. Solo tamburaško čelo virtuosno je svirao **Boško Nikolić – Bocan**. „Kasta Diva”, ariju iz istoimene opere **B. Belinija** u obradi **Zorana Mulića** izvela je **Vera Kovač Vitkai**, primadona SNP-a iz Novog Sada. U posljednjem dijelu programa svirali su svih

103 tamburaša počevši s „Velikim bačkim kolom” **Save Vukosavljeva**. Nadalje slijedi „Vranjanska rapsodija” **Zorana Mulića** gdje je sopransku dionicu pjevala **Tanja Obrenović**. Slijedi **Hačaturijanov** valcer iz baleta „Maskarada” u obradi **Zorana Mulića**, te „Bolero” **Ravela** također u obradi **Zorana Mulića**. U ovoj kompoziciji dolazi do izražaja boja pojedinog instrumenta čime se lako može dočarati zvuk originalne kompozicije. Posljednja točka u programu bila je „Vjeruju”, **Zorana Mulića** u čijoj izvedbi je sudjelovao i **Hor Saborne crkve „Sv. Georgije”** iz Novog Sada i koga je uvijekbao dirigent **Bogdan Đaković**. U ovoj skladbi je nastupio i tenor **Slavoljub Kocić**, prvak SNP-a iz Novog Sada.

Nesvakidašnji doživljaj koji ima svoju umjetničku težinu, iza kojeg stoji dugogodišnji rad, bio je remećen jedino „svečanim” interijerom dvorane KPGT-a, dok je novosadski SNP prikladniji prostor za takve koncerte, ali nedovoljno akustičan. Nadamo se da ovo neće biti posljednji ovakav koncert pa zato poželimo organizatorima i svima koji su pridonijeli ovakvom doživljaju da imaju snage izboriti se ZA UMJETNOST.

(n. s.)

Zlatko Kramarić, gradonačelnik Osijeka

LJUDI ŽIVE JEDNI PORED DRUGIH, A NE JEDNI PROTIV DRUGIH

Intelektualci moraju ponuditi jedan europski politički tip govora, mišljenja i djelovanja • Univerzalno je na prostoru bivše Jugoslavije izgubilo bitku ali ne i rat • Danas je nezamisliva homogena etnička zajednica i društvo

Nakon duljeg vremena ponovno ste u Subotici, u gradu kojega poznajete, u čijem ste kulturnom životu bili prisutni od ranije. Uočavate li nekakve promjene u Subotici u odnosu na vrijeme kojega pamтите?

Z. K.: Očito da ova dva dana boravka u Subotici nije dovoljno vremena da bi se dala jedna mjeritornija i točnija ocjena o tome. Meni je u prvom redu drago što se započinje jedan ovakav korak koji mnogi ovdje ocjenjuju kao vrlo značajnim, gotovo povijesnim. Takav sud je vjerojatno i točan budući je, nakon svega onoga što smo prošli, ipak moguće doći; možemo se vidjeti i pokušati za početak uspostaviti određenu suradnju na razini uprave dva grada. Isto tako, ono što je meni ovoga puta najzanimljivije, mogao sam vidjeti kako ovdje živi hrvatska zajednica.

Međusobna upućenost

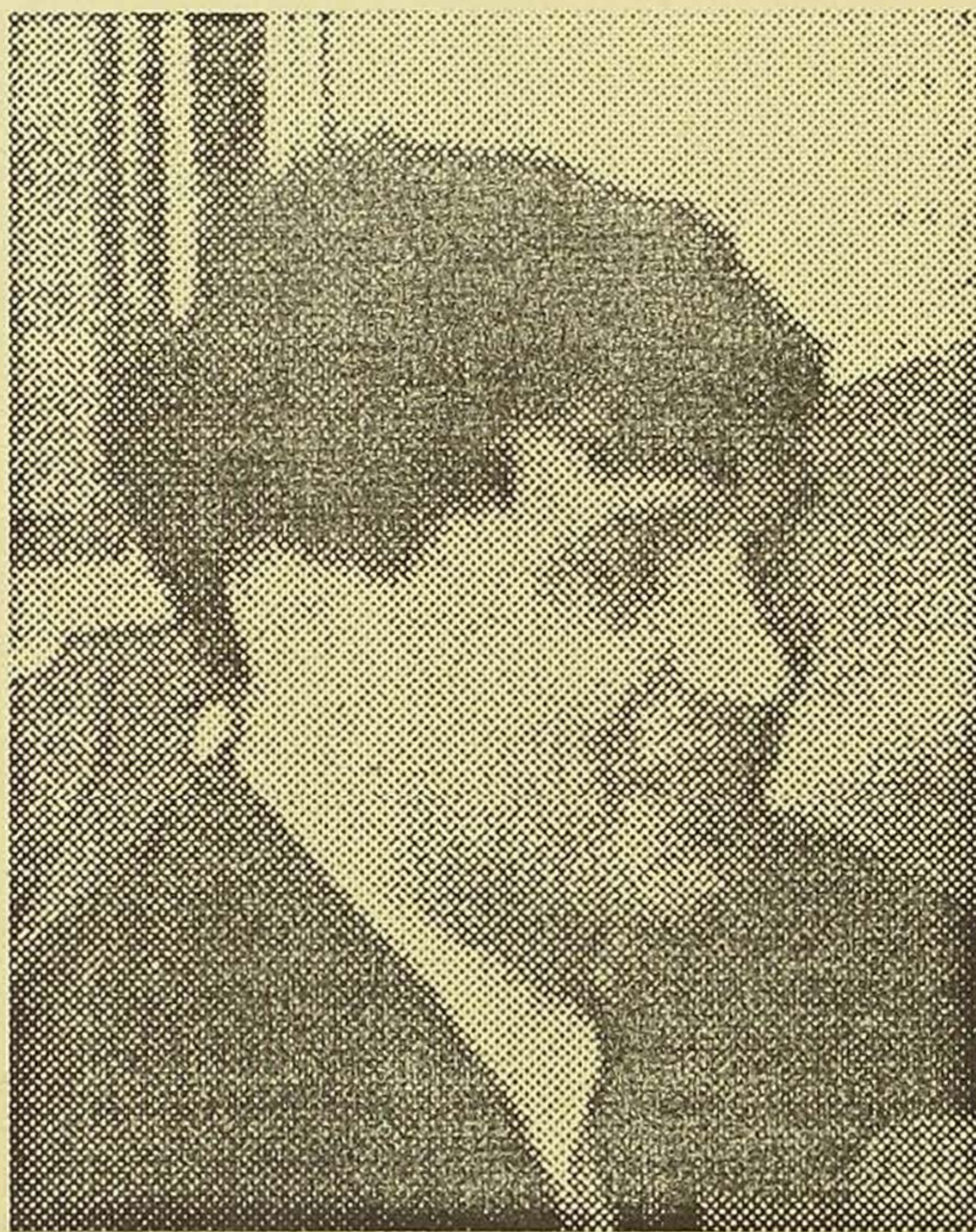
Nekada su tri bratska grada Subotica, Osijek i Sombor imala živu suradnju poglavito na polju kulture. Ona se, na žalost, tijekom posljednjeg rata prestala događati. Kako vidite budućnost suradnje na polju kulture „nakon svega” između ova tri grada, a onda i u suradnji na tome planu između Osijeka i Subotice?

Z. K.: Vidite, buduća suradnja između ova tri grada neće više biti problematika uprava ova tri grada, nego se ona prije toga mora urediti na državnoj razini između Republike Hrvatske i Savezne Republike Jugoslavije. Međutim, upravo zbog činjenice da ovdje živi jedan veliki broj pripadnika hrvatske zajednice, nama u Osijeku nije svejedno. Zato, koliko god je to moguće, gledat ćemo da na jedan suptilan način pomognemo njihovo djelovanje. Kao prvi korak moglo bi doći do jedne kulturne razmjene, jer i Subotica ima kazalište, galeriju, muzej... a sve to skupa ima i Osijek. S druge strane, svakako da su i Subotica i Osijek kao gradovi na izvjestan način upućeni jedan na drugog, na jedne europske integrativne procese iz same pozicije položaja u kome se nalaze. Utoliko je smisao da mi stvaramo odnose s gradovima i u Austriji, Mađarskoj, Češkoj, Slovačkoj, Njemačkoj. Jednako je tako važno da stvaramo ove i ovakve relacije; da stvaramo ove pozitivne vibracije između naša dva grada jer smo participirali u istom političkom i duhovnom milieu mnogo godina. Sada bi bilo jako loše kada bi se to zaboravilo; kada se ono što je u tradiciji, u prošlosti bilo dobro na neki način ne bi obnovilo, možda i u nekim drugim oblicima. Vidljiva je činjenica da se u Osijeku danas igra Andrićeva opera „Dužijanca”. Ona kazuje da tamo postoje ljudi koji shvaćaju ovo vrijeme i probleme koji su se javili ljudima i ovoga kraja. Time smo na neki način željeli (neću reći zaštititi ljude ovdje koji imaju taj osjećaj manjine koji je uvijek osjećaj ugroženosti i straha) pružiti jednu sigurnost, što kao matična sredina moramo. Ali ne tako da mi njima namećemo i da ih tje-

ramo da misle onako kako mi mislimo, nego upravo da imamo sluha i prepoznamo njihove zahtjeve, njihove interese i onda da ih pokušamo u dogovoru i realizirati.

Svoju ste intelektualnu poziciju stekli bavljenjem u kulturi. Profesor ste makedonistike i kroatistike na osiječkom Sveučilištu. Kako vidite sebe u političkom angažmanu, te kako vidite uopćeno problem angažiranja intelektualca u politici?

Z. K.: Pripadam onoj grupi ljudi koji kažu da je njih vrijeme izabralo. Jer, to je bilo vrijeme 1989. i 1990. kada su bili takvi izazovi da niste mogli biti u poziciji promatrača i kada ste jednostavno na neki način pozvani da sudjelujete, da kreirate nešto što se zove politički život u Republici Hrvatskoj.

Dr. Zlatko Kramarić

Mislim da mi intelektualci možemo ponuditi neke europske standarde. Znaite, pitanja problema demokracije je nešto što nama nije strano. Mi smo s tim bili upoznati; čitali smo te knjige odavna. Ali, slijedi stvar kako realizirati sve ono što negdje u tradiciji, u nekom kulturnom i povijesnom značenju naroda postoji, kako da to na pravi način artikulirate. U tome smislu ja zapravo vidim svoj angažman. On nije vječan, jer sam ja u prvom redu profesor na fakultetu i ja se tom poslu želim i vratiti. A do tada smatram da intelektualci moraju ponuditi jedan europski politički tip govora, mišljenja i djelovanja. Kada to uspijemo, naša će se djelatnost završiti i onda se mi vraćamo na katedre, među svoje studente; onda nam preostaje pisanje knjiga i da na neki način tumačimo ono što nam se događa. Ovoga momenta nismo samo u poziciji da tumačimo nego i da kreiramo. Ja tako shvaćam svoj angažman.

Dnevne pogodnosti

Jedan je, pak, dio naših „intelektualaca” odigrao upravo suprotnu ulogu. Kako tumačite tu pojavu?

Z. K.: To nije ništa drugo nego ono: „ništa novo na svijetu pod kapom nebeskom”. Mnogi intelektualci koji dolaze iz ovih postkomunističkih država vrlo lako lagodan život pretpostave principima svoga poziva. Kada nekima lagodan život, život bez napora postane credo, tada postaju, kako ih ja skupno nazivam, vrtni patuljci vlasti. Oni su spremni učiniti sve: oni vrlo lako zaboravljaju, vrlo lako falsificiraju sve, pa tako i sami sebe i svoj poziv koji bi zapravo trebao počivati na nekim univerzalnim vrijednostima. Ovoga momenta univerzalno je na prostorima bivše Jugoslavije izgubilo bitku, ali se nadam da nije izgubilo rat protiv dnevnih pogodnosti i korisnosti. Kažem na žalost ništa novo, a cijena „prodaje” na ovim prostorima je bila uvijek jeftina, dok su rezultati često znali biti vrlo tragični.

Preseljenja nikome ne čine dobro

Osijek je jedan višenacionalni grad. Možete li nam nešto reći o položaju manjina, osobito Srba, koji su ostali živjeti u njemu?

Z. K.: Pored svega ovoga što se prošlo, što nikome nikada ne biste poželjeli, grad Osijek je uspio sačuvati jedan ekumenski karakter; uspio je sačuvati taj dio svoje tradicije tako da u životu, i političkom i kulturnom i gospodarskom i duhovnome, sudjeluju hrvatski građani različitih naroda, pa prema tome i hrvatski građani srpske nacionalnosti. To je jedna dobra i pozitivna činjenica koja može ohrabrivati. To je onaj europski standard o kojem sam vam govorio jer su danas nezamislive neke homogene etničke zajednice, nezamislivo je neko homogeno društvo, društvo koje će zaboraviti da postoje i ti drugi, da postoji i nešto različito. Grad Osijek je, zahvaljujući gradskoj upravi na čijem sam je čelu, uspio te razlike sačuvati. Moram reći da nije lako biti drugi, misliti različito. Ali upravo treba imati građanske hrabrosti i inzistirati na takvim rješenjima. Mislim da smo mi u Osijeku u tome uspjeli i da je to dobra bilanca za buduću i za jednu građansku, demokratsku Hrvatsku.

Imate li podatke o tome koliko Srba živi danas u Osijeku?

Z. K.: Ovoga momenta mislim da se on kreće negdje oko 10.000. To znači da je preko 50% hrvatskih građana srpske nacionalnosti ostalo živjeti u Osijeku. Upravo vremenu usprkos, ljudilagano shvaćaju Osijek i Hrvatsku kao svoju domovinu u kojoj se osjećaju dobro. Zašto vam ovo govorim? U posljednje vrijeme ja sam jedan od hrvatskih političara koji ne samo da inzistira na povratku hrvatskih građana srpske nacionalnosti na prostore na kojima su prije rata obitavali i koji isto tako misli da se mora dogoditi povratak Hrvata i nesrba na područje bivšeg sektora „Istok”, nego i onaj koji se aktivno zalaže da se u taj cjelokupni kompleks mora uključiti i povratak voj-

Hermelin

Modna kuća Subotica

Tel/fax: 024/42-404

Tel: 024/23-866

ćanskih Hrvata, posebice onih iz Srijema dakle se jedan veliki broj ne svojom željom ne svojom voljom iselio, jer mislim da njihova budućnost pripada Vojvodini. Oni jesu Hrvati, ali isto tako jesu i Vojvodani pa se isto i njima mora osigurati povratak u vlastite domove. Mislim da nasilna preseljenja ne čine nikome dobro pa tako ni vojvodaninim Hrvatima.

U kontekstu ovoga, kako vidite budućnost prostora bivše Jugoslavije?

Z. K.: Za taj problem ja imam jednu reku: „ljudi žive jedni pored drugih, a ne jedni protiv drugih”. Tako isto mislim da trebaju živjeti i države. Jednostavno, ta komunikacija od sjevera prema jugu i od zapada prema istoku na neki način nas čine da smo upućeni jedni na druge. Ja očekujem mekane granice; očekujem otvaranja komunikacija, otvaranje tržišta. Također, očekujem normalizaciju i stabilizaciju započetih pozitivnih političkih procesa i mislim da smo mi pozvani to učiniti upravo zbog nas i budućnosti. To ne znači da će se boraviti sva ova patnja, nesreća, tragedija... sva ova zla koja su se događala. Ali mi ne možemo živjeti samo na lošim sjećanjima, nego jednostavno moramo shvatiti da neka pravila ponašanja, neke europske norme ovdje moraju ne samo znati nego ih i potrebno i prakticirati. S te strane, otvaranje autoputa, otvaranje slobodnih granica, reintegracija preostalog prostora zapadnog Srijema, istočne Slavonije i Banije su zapravo nužnost. Tako ću onda, čim, za Suboticu putovati najkraćim mogućim putem, a ne ovako zaobilazno i tada neće biti jedno čudo, jedan incident ili skandal u pozitivnom smislu te riječi, nego to biti jedna najnormalnija stvar dostupna svim građanima Hrvatske kao i svim građanima Jugoslavije. A to nas sve skupa vodi u Europu.

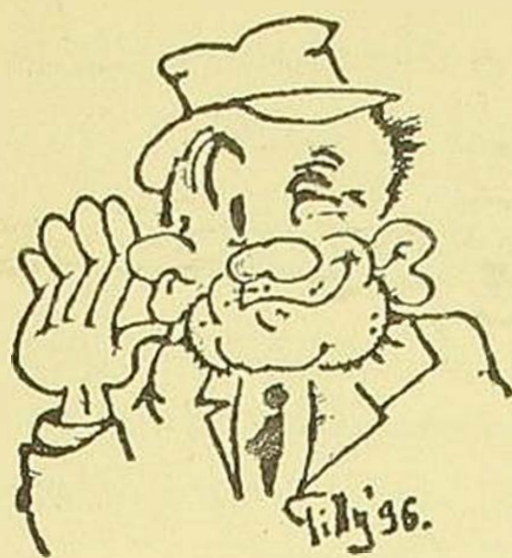
Tomislav Žigmanov

PREDUZEĆE ZA SPOLJNU I UNUTRAŠNJU TRGOVINU d.o.o.

Trg Oktobarske revolucije 37
SUBOTICA

Telefon: (024) 25-004 direktor
27-002 komercijala
29-042 maloprodaja
23-437 magazin
Telefax: (024) 26-719

Iz penzionerske beležnice A obećanje?

Onog mog starog drugara već znate. Onog što po autobuskim stanicama kupi opuške. Isina, prima on i neku penziju (onoliku koliku i većina nas) ali – puši. Puši, kaže, žestoko, jer ne može da ujeta. Nema zube. Dakle, on puši. Ali, i sami znate, ako danas penzioner od tolike penzije (nešto) pojede i još puši, ne ide. Ili jedno ili drugo. Zato on – kupi opuške.

Pravnički kutak

Priznanje država

Jedan od krupnijih, još uvijek potpuno neriješenih međunarodnopravnih problema (koji implicira svakodnevne druge poteškoće običnim smrtnicima) na prostoru ex-Jugoslavije jeste problem međunarodnopravnog priznanja SR Jugoslavije, odnosno uzajamno priznanje SRJ i svih ostalih novonastalih država na prostoru SFRJ.

Što je zapravo priznanje države?

Od priznanja valja razlikovati **faktičko postojanje države**, koje znači postojanje suverene i od druge države neovisne vlasti nad određenim teritorijem i stanovništvom. Dok je ovo činjenično pitanje, **priznanje države** je nadasve pravno pitanje.

Priznanje države je jednostrani diplomatski akt države kojim se ova izjašnjava da smatra da država kojoj se daje priznanje raspolaže konstitutivnim elementima države (suverena vlast, teritorij, stanovništvo) i da je priznata država subjekt međunarodnih prava i obveza.

Akt priznanja može biti **izričan** u obliku formalne i javne izjave (diplomatska nota, zvanična izjava šefa države, zajedničko priopćenje i sl.) ili **prešutan** (uspostavljanje konzularnih ili diplomatskih odnosa, zaključenje dvostranih međunarodnih ugovora itd.), a može biti i **individualan** (od strane jedne države) ili **kolektivan** (na međuna-

Tako je bilo sve do nedavno. A onda, vidim ja, ne vidim ga više na mestima gde sam ga vidao. Nadem ga u njegovom sobičku. Leži zgrčen. Žali se. Sve je, kaže, sjajno išlo (bilo je opušaka na pretek) al' juče – baš kad se sagnuo da podigne najlepši i najduži opušak toga dana – kako se sagnuo tako je i ostao. Sagnut.

A ne tako davno (sećate li se?) NEKO nam je javno i svečano obećao da se mi nikad i ni zbog čega nećamo – saginjati.

Marko Subotički

rodnim konferencijama, prijem u UN, zajedničke izjave članica neke međunarodne asocijacije i sl.)

No, najvažnije i danas najčešće spominjano je razlikovanje priznanja *de jure* i *de facto*. Priznanje *de jure* znači priznanje bez ikakvih ograničenja ili rezervi prema priznatoj državi – **za stalno** joj se priznaje sposobnost stupanja **u sve vrste pravnih odnosa** s drugim državama. Ovom priznanju najčešće prethodi priznanje *de facto*. **De facto** priznanje je priznanje s ograničenim pravnim dejstvom **na određene odnose među državama** (npr. ekonomske) i **na određeno vrijeme** (može se u svakom trenutku povući) – najčešće radi sudjelovanja na određenim međunarodnim konferencijama, suradnje sa izvjesnim međunarodnim organizacijama i sl., tako da *de facto* priznata država ne sudjeluje u ovim pravnim odnosima po vlastitom pravu, već po pristanku drugih država.

Svaka država po svome nahodjenju priznaje novu državu. Kao nadasve političko pitanje, priznanje se koristi kao sredstvo političkog pritiska, a brzina priznanja je odraz (ne)simpatija prema novoj državi. Često se navode primjeri SSSR-a kojega su SAD priznale 1933. a Kraljevina Jugoslavija 1940. godine, premda i najnovija povijest bivšega jugoslavenskoga prostora ilustrira sve naprijed iznijeto.

(j. š.)

Pripreme za ispit Učimo matematiku

6.) Cena neke robe je dva puta uzastopno povećana za 10%. Koliko je procenata ukupno poskupljenje (u odnosu na staru cenu)?

- a) 20%
- b) 19%
- c) 21%

7.) U pravouglom trouglu ABC katete su $BC = 12$ cm i $AC = 9$ cm. Iz tačke D koja leži na hipotenuzi AB spuštenu je normala DE na dužu katetu.

Odrediti duž DE ako je duž AD = 10 cm.

Rešenja iz prošlog broja:

3. a) $4x(x-1)(x+1)$

b) $(x-2)(x+4)$

c) $(x^2y-1)^2$

4. $(22,5 + 77,5)(22,5 - 77,5) = 100 \cdot (-55) = -5500$

MIKI

samostalna
vodoinstalaterska radnja

da sve
tačke
kako treba

Šarčević Miroslav
vodoinstalatser

Primamo sve radove na vodovodnim instalacijama kao i održavanje istih... po zahtevu stranke od 8,00-16,00 časova

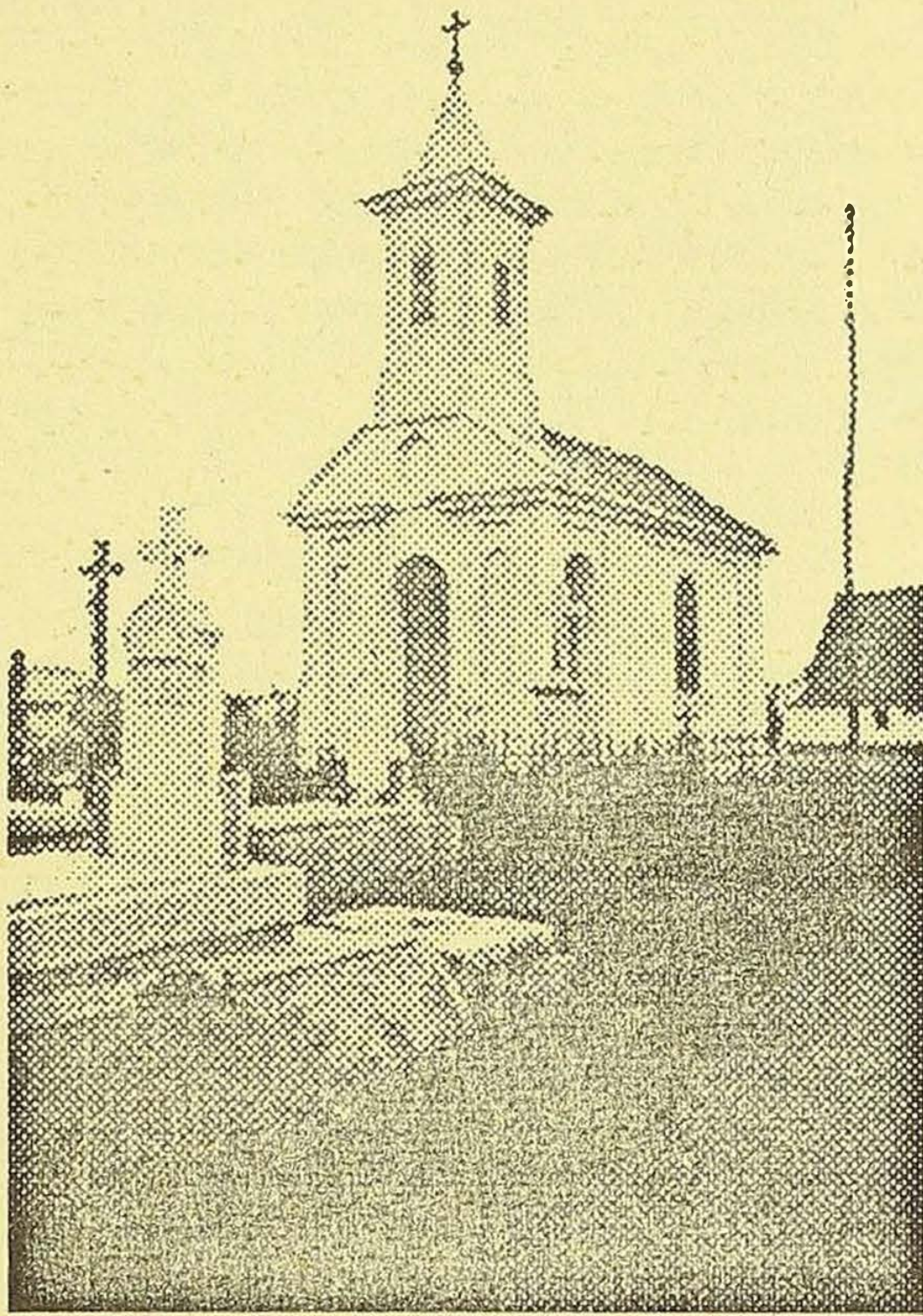
Kontaktirajte:
Tel: 024/ 31-596
Matka Vukovića 4
24000 Subotica

oduvek postojalo na toj KER-
DI višoj za oko dva metra od
E GREDE, a čak za šest me-
su na MLAKU koja se nalazi
Tako bar pokazuju geodetske
karte.

je skromno i jednostavno, ako
gnemo pogled, pognute glave
jemu i uspomena! U tom
mo ni da smo prešli iz grada
mrtvim, preko mosta koji ui-
e postoji, zato što pripada
o i naše uspomene. Ali ipak u
gradu živih valjalo bi podignuti
ar da vidimo tornjeve svih grad-
ao i Gradske kuće, koji odatle
tinu deluju međusobno ujed-
e. Njima pokušavaju konkuri-
e kule iznikle iz MLAKE, ali u
vaju makar po svom arhitek-
kovanju.

je prvi put se spominje godine
pisanim izvorima, kako navodi
da je kerski plebanoš tražio
oblja. Prema istom izvoru go-
se „stara groblja širokim jen-
jiti od grada”. Zapravo je to
e odnosi na obavezu grada, da
nčevima, prema tada već za-
staloj obavezi grada Subotice
tatusa svog imena slobodnog
grada. Ova obaveza je i ispun-
zvana ulica Kolubarska, koja to
e jer je još uvek neprohodna, s
u u ovom našem veku mostovi
nčevi zatrpani – a kolovoz ne
e ovaj šanac koji je razdvajao
živih i mrtvih, svedoči i plan za
adnju urađen rukom već po-
L. Kovača iz 1785. godine. Nje-
certana trasa u potpunosti se
anašnjom ulicom Jaše Ignjato-
u još uvek zvanom „Svitli so-
tonja ulica se produžavala na
olubarsku. Otuda ti mostovi,
na, ali groblje je ostalo!
dokumentima iz prošloga veka,
KER se naziva u prevodima

šančeva i mostova preko njih, a groblje je
ostalo. Ne samo da je ostalo nego je ono
sada u GRADU, a ne više u prošlosti zva-
nom PREDGRADU. Sa one strane bivšeg
šanca i preko „Topolskog puta”, između

Kapelica Sv. Ane

groblja, grada mrtvih i grada živih, gde je
danas i dečije obdanište, nalazi se opet
ciglana. Još početkom ovog XX veka ista je
upisana u planovima grada ciglana –
„Molcer”. Danas je ona neka vrsta sme-
tlišta. Priča se među ljudima da su tamo
zatrpani izvori prirodnog gasa i termalne
vode. To zapravo i nije priča nego je činje-
nica. O tome se zna, ali se ne priča iliti se
ĆUTI! Ekologija i (ili) prirodni resursi?

Šta reći o samom groblju? Skromno je,
ali je i različito od ostalih u gradu. Križevi i
samo križevi, drveni od „drača” tj. bagrema,
kameni od belog mermera ili crnog granita,
a u novijem delu groblja sa početka ovog
vašeg veka obraslog u korov jorgovana ima
i križeva od cevastih profila ovih siromašni-
jih. Tu i tamo se izdvaja po neki nadgrobni
spomenik sa humkom ograđen zidićem od

videti po neka grobnica optočena umesto
ciglama, mermerom i lancima od kovanog
gvožđa. Lanci, otkud ti lanci na groblju –
neki mermeri, lanci i računi, zar i posle
sahrane moraju ostati lanci iz doba života
a sa njima i računi. Ima i dve nadgrobne
kapele. Jedna kapela je donatorska i po-
svećena je sv. Ani, iz 1869. godine, a druga
je početkom ovog veka izidana u fasadnoj
opeci sa betonskom kupolom umesto krova
iz koje raste drvo. Ulazne stepenice ove
potonje kapele su „čudno” okrenute prema
putu, šancu, ili mostu u ulici Kolubarskoj
koji ne postoji.

Pored kapele sv. Ane sa koje ponekad
tužno zvono zvoni, nalazi se grobnica
Blaška Rajića i na nadgobnom spomeniku
piše Blaško Rajić župnik crkve Sv. Roke
1878 – 1951 a ispod zapis podižu nećaci. U
granitu u uklesanom križu uklesan je kalež
na kome je potamnilo zlato ostala je još
jedino bila hostija u kaležu, to je župnik
KERA, a pored njega humka obrasla u
cveća bez nadgrobnog spomenika bez ogra-
de od livenog gvožđa i isto tako jednog
sveštanika KERA. Igrom slučaja između
ova dva groba, a ispred kapele svete Ane
nalazi se donatorski križ ispod kojeg za Svi-
svete i Dan mrtvih gore sveće a za Uskrs je
darivan „cicamacama” – vrbovim grančica-
ma po tradicionalnim običajima.

„Sad jorgovan više ne miriše, a kapela za
njim uzdiše...”, kako zapravo u pesmi i piše,
a koja se zove: „U baštici jednog kapelana”.

Ovog kapelana KERA nema više, a jor-
govan u zapuštenom delu Kerskog groblja
miriše između „divljih maslina” i „šenflika”.
Ostalo je samo još puno klupica zaraslih u
mahovinu, to ipak nešto i kazuje o običajima
KERA i KERČANA. Na svim subotičkim
grobljima zajedno sabrano nema toliko klu-
pica kao na Kerskom groblju. Bilo ih je i u
gradu živih na KERSKOJ GREDI.

U preostalom delu uređuje se ponovo
groblje prekopavanjem i grāde se novi nad-
grobni spomenici, odnosno humke na koji-
ma umesto križeva i cveća niču prave knjige
od kamena, obično u belom mermeru izve-
deni.

Mr Ante Rudinski

Predstavljena knjiga Josipa Buljovčića „Filološki ogledi”

O jezičnom naslijeđu

Mr. Josipa Buljovčića predstavlja zbirku njegovih tek-
nastali u rasponu od petnaestak godina, među kojima
prova magistarska radnja” rekao je književnik Milovan
oslovu promocije knjige „Filološki ogledi” u petak 26.
junoj čitaonici Gradske knjižnice. Pored njega o knjizi
mr. Marija Grasl i mr. Ljubica Prčić.

okolnost što su „Subotičke novine” imale razume-
vljivanje ove knjige budući da je tematika lokalna i
područja ima malo istraživanja. To čini osnovnu
knjige, koja će kao takva ostati trajan dokumenat o
nju i postojanju – rekla je Marija Grasl.

m u kratkim crtama iznijela sadržaj nekoliko radova.
govorila je o nekim jezičnim problemima koji su u
ljeni i to, kako je rekla, s pravim zadovoljstvom jer su
studiozno i jasno, a potkrijepljeni su činjenicama. Na

kraju je istaknula da je Buljovčićeva knjiga „veliki doprinos jezičkoj
kulturi i Subotice i Jugoslavije”.

Riječima zahvale donatorima i izdavaču započeo je svoje
obraćanje mr. Josip Buljovčić, autor „Filoloških ogleda”, te ukazao
da je knjiga nastala na poticaj Milovana Mikovića, a formalni je
povod bio njegov rad na izložbi u Gradskoj knjižnici prigodom 125
godina izlaska prvog broja „Bunjevačkih i šokačkih novina”. Razno-
vrnost tekstova u knjizi objasnio je različitim domenima njegova
interesiranja (od strogo jezikoslovnih do pitanja metodike nastave)
kao i činjenicom da je taj korpus problema „trebalo staviti u jedan
srednjoevropski kontekst jer se on u njemu i odvijao, od Dalmacije
do Budima”. To osobito vrijedi za tekstove koji se bave jezičnim
pitanjima (pravopis, leksika, ortografija...) u djelima bunjevačkih
preporoditelja, koji su u svome radu bili usmjereni na tadašnji
južnoslavenski kulturni milie.

(t. ž.)

Lazareva pjevanja

Uzeš za dužnost da vas obaviještim

O nužnoj ispovijedi:

Vas, koji ste ravnodušni

I kojima se nitko ne obraća;

Koji dižete sjekiru

- A niste krvnici! -

I spuštate je neprisutno

Do gospodstvene smrti,

Kao nehotični suci

I bez bola.

Obavještavam vas,

Da je ljubav plava ptica

S krilom u suncu

I da su ljudi,

Ludi i mudri,

Ljubitelji žutog cvijeća,

Limuna

I oguljenih naranača;

Vlado Gotovac

Dr. Ranko Končar, „Opozicione partije i autonomija Vojvodine 1929 – 1941”, Novi Sad, 1995.

Geneza autonomističkih pokreta (II.)

Sporovi među građanskim strankama u Kraljevini SHS zaoštrili su se do točke usijanja nakon što je Narodna skupština sredinom 1928. postala poprištem ubojstva. Radikalni zastupnik Račić usmrtio je dvojicu zastupnika HSS-a i teško ranio vođu iste stranke Stjepana Radića, koji od posljedica ranjavanja ubrzo umire. Pod izlikom da želi „sačuvati red i jedinstvo države”, kralj Aleksandar Karađorđević je, oslanjajući se na vojni vrh, proglasio osobnu diktaturu 6. siječnja 1929. U proklamaciji upućenoj narodu vladar je poručio da „između njega i naroda više nema posrednika” čime je pravdao ukidanje ustava i parlamenta, te zabranu djelovanja političkih stranaka. Zavodenje diktature u početku nije naišlo na otpor. Čelnici srbijanskih stranaka pravdali su kraljev akt potrebom očuvanja nacionalnog jedinstva i centralističkog uređenja države. S druge strane, seljačko-demokratska koalicija vidjela je u tomu potencijalno slabljenje srbijanske hegemonije i stvaranje mogućnosti za izravne pregovore s dvorom u cilju državno-pravnog preuređenja države. Kasnija su uhićenja i konfiniranja stranačkih vođa pokazala prave nakane kralja Aleksandra. Bilo je očito da se ne radi o privremenoj mjeri s ciljem smirivanja političkih strasti u zemlji, već o autokratskom karakteru suverenove osobe.

Somborska rezolucija: „Vojvodina Vojvodanima”

Naviknute na parlamentarnu borbu, radikalna i demokratska stranka bile su nepripremljene za odgovor na kraljevu samovolju. Njihova rukovodstva pocijepala su se na više frakcija. Dio radikala („pašićevci”) pružao je potporu novom režimu; dio pod vodstvom Velje Vukičevića radio je na stvaranju „jake srpske stranke”, dok je Glavni odbor nastojao pronaći minimalne točke dodira sa SDK. Izuzmemo li „dvorske demokrate”, Davidovićeva stranka nije doživljavala rasulo poput radikalne, ali se i kod demokrata primjećuje zaokret od krutog unitarizma k blažoj formi administrativnog preuređenja države, što je bilo preduvjet uspostavljanja kontakta s „prečanima”.

Donošenjem Oktroiranog ustava 3. rujna 1931. oživio je politički život u Kraljevini Jugoslaviji, koja je od 3. listopada 1929. promijenila ime i bila podijeljena na 9 banovina kojima su ukinute sve povijesne pokrajine. Vodstvo HSS-a i dalje je istrajavalo na izravnim pregovorima s dvorom, dok je SDS pokušavao balansirati između koalicijskog partnera i srbijanske opozicije (radikali, demokrati i zemljoradnici). Da bi se učvrstilo jedinstvo SDK, 5. studenoga 1932. u Zagrebu je započeo sastanak čelnika HSS i SDS s kojeg je 7. studenoga izdata rezolucija („Zagrebačke punktacije”) u kojima se izlazak iz gospodarske i političke krize, u kojoj se država nalazila, predlagalo: državno-pravno preuređenja Kraljevine, stvaranje federalnih jedinica po nacionalnom kriteriju, dok bi u Vojvodini i BiH, kako je predlagao Ante Trumbić, bio sproveden plebiscit. Na inzistiranje samostalnih demokrata osuđena je kraljeva samovlada.

U Vojvodini period od zavodenja diktature do darivanog ustava obilježen je pasivnom rezistencijom opozicije. Stvaranje režimske, Jugoslovenske radikalno-seljačke demokratije (JRSD), u koju su s početka ušli lojalni vojvodanski radikali i dio Bunjevaca okupljenih oko braće Ivandekić, pokrenula je opoziciju. Skupina somborskih radikala predvođenih Jocom Laloševićem započinje akciju okupljanja radikala na užoj, vojvodanskoj osnovi, u čemu je privremeno imala potporu subotičkih, na čelu s dr. Aleksom Ivićem. Demokrati oko dr. Mihovila Tomandla približavaju se SDK za Vojvodinu, na čijem se čelu nalazio dr. Dušan Bošković. U cilju povezivanja svih opozicijskih snaga u Vojvodini, somborski radikali srpnja 1932. izdaju „Somborsku rezoluciju” u šest točaka u kojoj inzistiraju na samoupravi Vojvodine pod geslom „Vojvodina Vojvodanima”. Pored toga, traže gospodarske reforme i poboljšanje položaja manjina. Odgovor radikalnog središta u Beogradu bio je veoma oštar.

Novosadska rezolucija: „Vojvodina – federalna jedinica”

Somborci su optuženi za izdaju srpskih nacionalnih interesa, što je pokolebalo dobar dio radikala koji su s početka podržavali inicijativu Laloševića. Joca Lalošević pristupa pregovorima s vođom SDK u Vojvodini Boškovićem, Dobanovačkim (SDK) i Lamešićem (HSS) što je rezultiralo stvaranjem Akcionog odbora (vojvodanske opozicije), koju su činili članovi Radikalne stranke, Demokratske stranke, Samostalne demokratske stranke i Hrvatske seljačke stranke. Akcioni odbor izabran je 11. prosinca 1932. na sastanku u Novom Sadu. Na samoj sjednici ispoljena su različita mišljenja. Samostalni demokrati i demokrati zalagali su se za Vojvodinu kao federalnu jedinicu i poput vođe HSS-a Lamešića u potpunosti su podržavali „Zagrebačke punktacije”, dok je dio radikala predvođen Radićem bio nešto umjereniji.

Akcioni odbor ponovno sastao 23. prosinca i nakon prevazilaženja razlike donio je rezoluciju u kojoj se optužuje kraljeva autokracija i centralističko uređenje države. Pored političke decentralizacije traži se liberaliziranje gospodarstva što je bilo osobito važno za Vojvodinu, koja je zbog svoje privredne strukture bila najjače pogođena tadašnjom ekonomskom krizom. U tom smislu, istaknuto je da nacionalno-politička pitanja gube značaj nad socijalno-ekonomskim što je bitan razlog inzistiranja na vojvodanskoj samoupravi, a ne cijepanje srpstva za što su članovi odbora bili optuživani iz Beograda. Na kraju je izabran Akcioni izvršni odbor od desetak članova kojim je predsjedavao i Joca Lalošević, a za dopredsjednika je izabran samostalni demokrat M. Kostić. Čelnici Akcionog izvršnog odbora zaduženi su da otpočnu pregovore s opozicijskim prvacima u Zagrebu i Beogradu.

(nastavit će se)
Kalman Kuntić

Imenik rocka

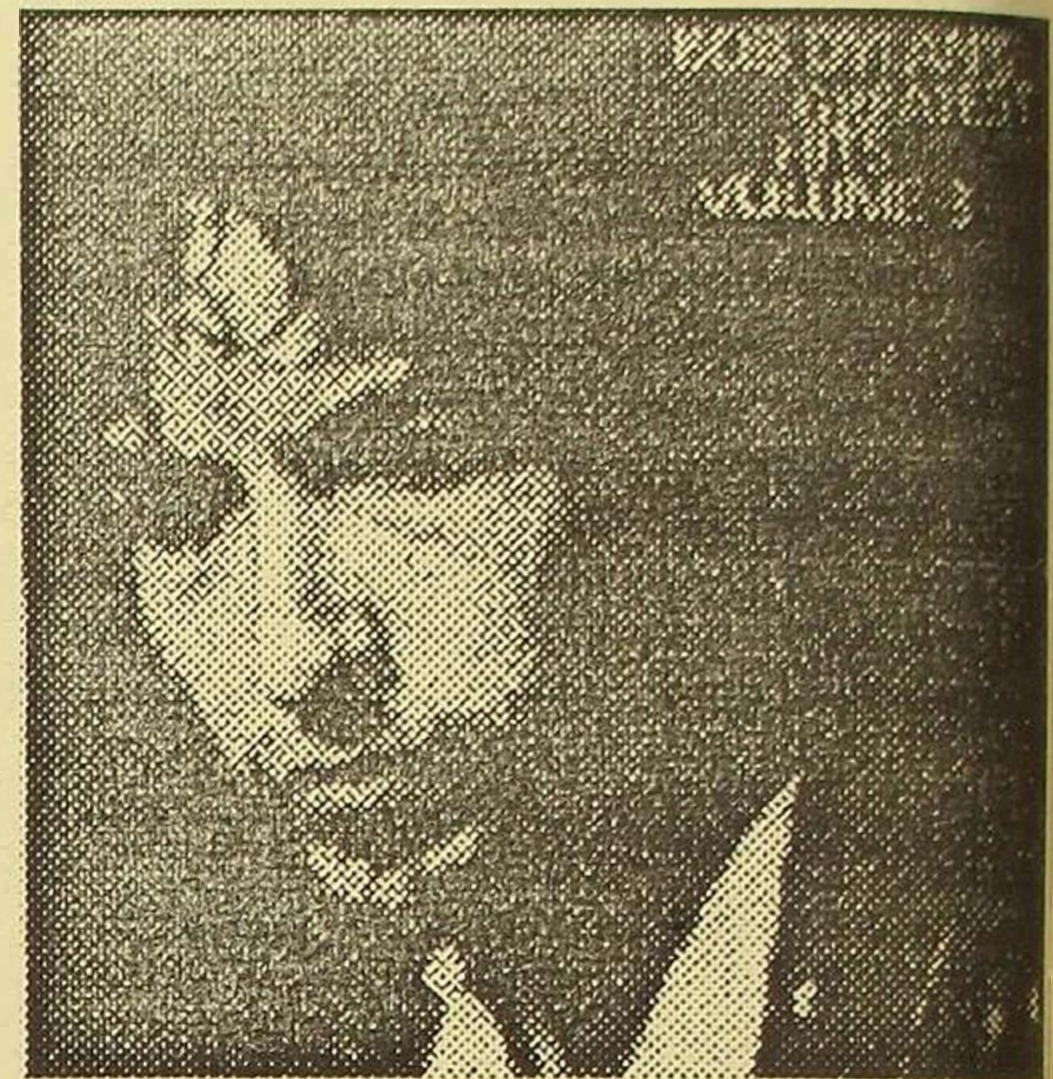
Bob Dylan – američki kantautor jevrejskog porekla, rođen 24. maja 1941. u Duluthu, Minnesota, kao Robert Allen Zimmerman. Teoretski, a manje-više i suštinski, najznačajniji kantautor popularne muzike 20. veka, pogotovo rocka

Probrana diskografija:

– The Freewheelin (1963)

– The Times They Are - A - Changing (1963)

– Bringing It All Back Home (Subterra

nean Homesick Blues) (1965)

– Highway 61 Revisited (1965)

– Blonde On Blonde (dvostruki, 1966)

– John Wesley Harding (1968)

– Pat Garret And Billy The Kid (muzika za film, 1973)

– Before The Flood (dvostruki, koncertni, s grupom the „Band”, 1974)

– Blond On The Tracks (1974)

– Basement Tapes (dvostruki, s grupom „The Band”, 1975)

– Hard Rain (koncertni, 1976)

– Good As I Been To You (1993)

– World Gone Wrong (1994)

„Eagles” – jedan od najpopularnijih američkih Country-rock sastava, osnovan 1971. godine, u postavi: Glenn Frey (vokal gitara), Don Henley (vokal, bubnjevi), Bernie Leadon (vokal, gitara) i Randy Meisner (vokal i bas-gitara). Najveći komercijalni uspjeh doživjeli su sredinom i krajem 70-ih kada im se pridružio sjajni gitarista i pjevač Joe Walsh. Razilaze se početkom 80-ih, kada se svako posvećuje solističkoj karijeri.

Probrana diskografija:

– Desperado (1973)

– One Of These Nights (1975)

– Hotel California (1976)

– Live (koncertni, 1980)

„Earth, Wind & Fire” – američki soul funk sastav, osnovan 1970. od vrsnih tamnoputih jazz i rock muzičara. Brillijantno uigrane vokalne harmonije i virtuozna tehnička instrumentalnost uvek su im bile glavne odlike. Na svom prvom (i jedinom) gostovanju u Jugoslaviji, krajem 70-ih, prosto su „zbrisali” sa scene glavnu atrakciju koncerta, grupu „Santana”.

Probrana diskografija:

– Madness, Money And Music (1982)

– Do You (1985)

– All’n All (1990)

– New Morning (1995)

Robert Tilly

Naš književni leksikon

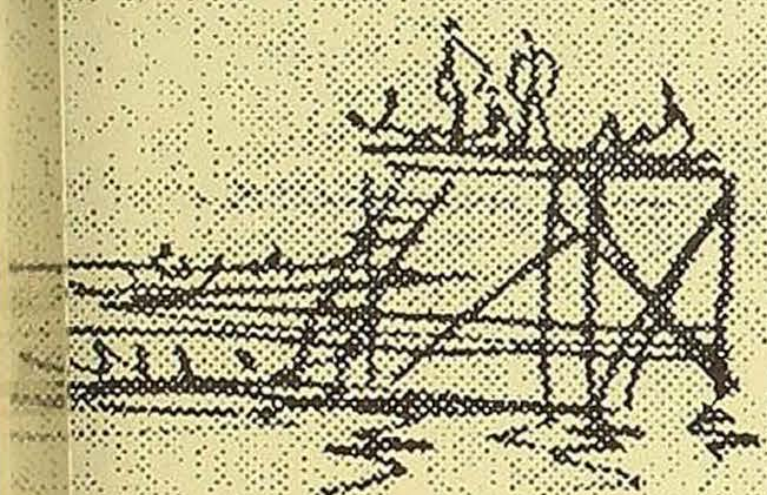
Žarko Rafajlović (Subotica, 14. veljače 1929.), pjesnik, prozaista, likovni umjetnik. Osnovnu školu završio u Bačkoj Palanci i Subotici, gdje je pohađao i Srednju tehničku školu. U međuvremenu od početka studenog 1944. do 15. svibnja (kraja rata) na prostorima negdašnje Jugoslavije), sudjelovao u narodnooslobodilačkoj borbi. Nakon demobilizacije jedno vrijeme radi u Centralnom centru Narodne tehnike, a po povratku u Suboticu zapošljava se u tvornici šinskih vozila „Bratstvo“, odakle je umirovljen.

Prve pjesme objavio je u časopisu „Rukovet“ 1956. godine. Od tada poeziju redovno objavljuje u ovom časopisu, zatim u somborskim „Ometima“, osječkoj „Reviji“, „Üzenetu“, „Či“, te listovima „Subotičke novine“, „7 nap“. Zastupljen je u nekim monografijama i zbornicima.

U izdanju „Rukoveti“ objavljena mu je zbirka „Sunčani sat“, 1973. godine.

Bavi se i slikarstvom. Osnivač je Likovne grupe subotičkih ekspresionista.

Pjesme su mu prevedene i na mađarski jezik.

Sunčani sat

U vidim ovaj svet
sunce i pege
pesnika u večnom satu

U vidim i drvo razgranato
plod
devojčicu sa ispruženom rukom
vrpce i tamburaše
prostitutke u nakurvanim dronjcima
kelnera
maske na licima

U vidim i blato na dlanovima
kamen cveće u vrtovima
besmisao na ulicama
na zaparanim zidovima
na kosim krovovima
krvotoku u grobovima

U vidim ovaj svet
besmisao
lipornu borbu pesnika
u večnom zvezdanom krugu.

Davno nekad

Ši smo bili zgusnuti u jednoj lopti
u jedna usta hranu žvakali
u njim očima tamu gledali
u jednom srcu otkucaje svoje slušali
Ši smo iz pragustine rinuti
kao blizanci u beskraju izgubljeni...
Možda se zato više i ne poznajemo?

Žarko Rafajlović
Pripremio: (I. r.)

Nova knjiga

u toj dakle pesmi

definitivno proveravam sopstvene granice
zauvek izvan mreže svakog smisla i

najfinije logike

željan da posvršavam još neke poslove
među koje ubrajam ispitivanje

straha od slobode od praznine nepoznatog

Nakon objavljenih knjiga „Ispitivanje izdaje“ (1989), „Iza ne“ (1990), „Avaške godine“ (1991), „Az árulás vizsgálatá“ (1991), „Avaške godine“, drugo fototipsko izdanje (1992), „Metcž“ (1992), „Praznina“ (1993) i „Avaške godine“, treće, dopunjeno izdanje (1993) pred nama je nova zbirka pjesama Milovana Mikovića „Koreni stvari“.

Zbirka je sačinjena od tri poetske cjeline: „Pratvari“, poeme „Sveta bačka zemlja“ i „Sonetnog venca“. Poezija Milovana Mikovića, razapeta između traganja i ispitivanja, nastoji dati odgovor na svrhu ljudskog djelanja kroz samu riječ poezije prožetu elementima povijesnog, kulturnog, tradicionalnog, te prodiere u korijen riječi, postojanja kroz miris jezika i zvuk plodne svete zemlje Bačke.

Promocija knjige pjesama Milovana Mikovića „Koreni stvari“ održat će se u čitaonici Gradske biblioteke u petak, 10. svibnja u 19 sati. O knjizi će govoriti recenzent Radomir Babin, književnik Boško Krstić i autor.

(k. c.)

Novi trobroj „Rukoveti“

U trobroju časopisa za književnost, umjetnost i kulturu „Rukovet“ (1-2-3/1996) koji je izašao prošlog tjedna objavljena je „Paorska avantura“ Dezsőa Kosztolányia, u prijevodu Save Babića. Smiljan Njagul je preveo tekstove Ernesta Sabata o njegovom životu i glavnim temama njegovog djela, Đorđe Kuburić priredio je izbor iz poezije nobelovca Josifa Brodskog, Robert Tilly je prepjevao pjesme „Šalom“ i „Pas umetnosti“ Denize Levertov. Rubrika za poeziju sadrži tri pjesme Draginje Ramadanski i jednu pjesmu Lazara Franciskovića („Biblioteka“), dok je u rubrici za prozu objavljen ulomak iz romana Milovana Mikovića „Potonulo ušće“ („Neuzvrćena ljubav“), nadalje po jedna pripovjetka Viktorije Aladžić („Toranj“) i Branka Lazićića („Kako da sigurno nađeš devojku“), nadalje eseji Davida Kecmana („Ime iznad sebe“), Đorđa Kuburića („Rick's Caffé“) i Smiljana Njagula („Zid koji spaja“). U povodu knjige Tihora Gajdosa „Likovna umetnost Subotice“, te izložbe Istvána Székelya u Galeriji Francer piše historičar umjetnosti Bela Duranci. „Rukovet“ donosi „Jezerske priče“ László Magyara, o prošlosti Palića, u prijevodu Marije Štmoković. O paličkoj spomen-česmi pišu Vera Gabrić Počuća i Luka Aćimović. U rubrici za kritiku izlazi tekst prof. dr. Radoslava Lazića „Enciklopedija filmskih reditelja“, dok je Radomir Babin pripremio bogatu kronologiju književnog života u Subotici, od studenog 1995. do kraja veljače 1996., a Lazar Merković daje „Bibliografski pregled“ tekstova objavljenih u „Rukoveti“ tokom prošle godine.

(k. c.)

Filmoteka

Lepota pripovedanja

„Sense and Sensibility“ (Razum i osećajnost) – Režija: Ang Lee – Gl. uloga: Emma Thompson, Alan Rickman, Kate Winslet, Hugh Grant.

Nominovan za sedam, a nagrađen jednim oskarom (za adaptirani scenario) „Sense and Sensibility“ je po svim listama najboljih američkih filmova prošle godine bio ubedljivo prvi zajedno sa Leaving Las Vegas. Jane Austen (1775 – 1817) po čijem je romanu snimljen film, ćerka provincijskog sveštenika, pisala je obimne herc romane u kojima nema ničeg aktuelnog iz njenog doba (Francuska revolucija, Napoleon, romantizam) i u trendu ekranizacije klasičnih romana pokazala se privlačnim piscem, od onih koje vreme nije pregazilo.

Prepoznatljivog zapleta i očekivanog kraja „Sense and Sensibility“ ipak se gleda gotovo bez daha. Na to utiče pre svega zanimljivo ispričana priča, a možda i više briljantne epizode, sa sjajnim smislom za humor. Furiozan tempo posebno je impresivan, kao i vešto dozirana količina govora na pojedine uloge koja sprečava da govorni film postane pozorište.

Jedan čisto engleski predložak za režiju dobio je Kinez/Tajvanac Ang Lee, novo holivudsko ime koje se proslavilo prošle godine filmom „Eat, Drink, Man, Woman“. Iako jedva ume da govori engleski Lee je napravio vrhunsku režiju tipično engleskog filma. Bez režijskih egzibicija, diskretno i pametno, Lee je stvorio ubedljiv ambijetalni ugođaj u kojem dominiraju ljudi. Time je prikazao humanizam koji se krije ispod površine herc romana, praćen optimizmom da će dobro srce ipak uspeti da stvori dobar svet oko sebe.

A svemu su uzrok ljubavni jadi. Dve sestre, na prelasku iz 18. u 19. vek, izgubivši nasleđstvo, miraz i pristup višim slojevima, pokušavaju prvo da nadu, a potom i da zadrže muškarce svojih života, svaka svojim oružjem – starija razumom, mlada osećajnošću. Priča teče bez suprotstavljanja ovih karaktera, kao prikaz njihovih mogućnosti i granica, prikaz iz kojeg su odstranjene sve moralno-etičke dileme ili psihološki problemi.

Upravo to soap operu pretvara u zabavu, a happyend u prijatnost bez bljutavog ukusa moralisanja. „Sense and Sensibility“ gledaocu otkriva pomalo zaboravljenu lepotu pripovedanja. Romantičan ali nikako romantičarski, to je film pun poleta i lakoće, poput lepršavih komedija Wildera, Cukora ili Lubitcha. Sjajni glumci, nenametljiva muzika u stilu romantičarskih solo pesama uz klavirsku pratnju, ukusno doziran humor, čine da se „Sense and Sensibility“ gleda sa uživanjem i punim srcem.

Pera Marković

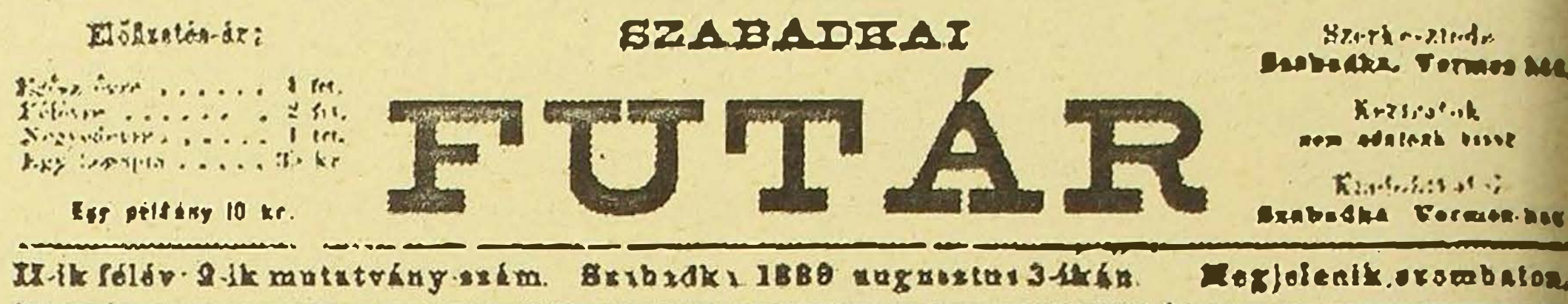
Iz sportske prošlosti Subotice Prve sportske novine (II.)

Drugi subotički sportski list bio je „Szabadkai Futár” (Subotički glasnik). Počeo je izlaziti 1892. godine i izlazio je svake subote. Glavni i odgovorni urednik lista je bio nitko drugi do Nagybudafalvi Vermes Lajos, taj veliki zaljubljenik u sport i utemeljitelj suvremenog sportskog života ne samo u Subotici nego i u Vojvodini i izdavač Iradalmi Társulata (Književno udruženje). Malo je čudno kakve je to veze imao izdavač takvog profila, uz to još iz Pešte, sa subotičkim sportom. Jedini poznati primjerak od 3. kolovoza 1892. (2. pokazni broj iz II. polugoda), danas se čuva u Državnoj biblioteci „Széchényi” u Budimpešti.

Ovaj list je sasvim malog formata, tiskan na svega dvije stranice u tiskari Sámuela Markusa u Budimpešti. I od ove dvije stranice, teksta ima samo na prvoj, dok drugu ispunjavaju oglasi. Kratki tekstovni materijal donosi vijesti o državnim natjecanjima Sportskog društva „Achilles”, kao i ostale vijesti iz života i rada Društva. Da ne bi bio izuzetak od ostalih društvenih listova onog vremena, još i na ovako malenom prostoru nalazi mjesta za vijesti o kojekakvim nesuglasticama i varoškim tračevima. Tako je npr.

Szabadkai Futár u ovom broju objavio, kao udarnu vijest, da su 50 članova S. D. „Achilles” zatražili putem tiskovnog Suda časti zadovoljštinu od pisaca tekstova objavljenih u listovima „Szabadkai Közlöny” i „Szabadság”, smatrajući ih uvredljivim za članove „Achillesa”.

Zapravo, kada se tačno pojavio prvi broj, što u stvari znači podjela na dva polugoda, i zašto je bio pokazni 2. broj iz drugog polugoda i sam Tibor Koloszi u svojoj publikaciji „Szabadkai Sajtó 1848 – 1919” (Subotički tisak 1848 – 1919) navodi da mu to nije

Zaglavlje naslovne stranice sportskog lista „Szabadkai Futár” iz 1899.

poznato. Autor ove publikacije dalje navodi: „Sigurno je samo to da se 'Szabadkai Futár' prvi puta pojavio u prvom polugodu 1889. godine i kako je oglašavao, izlazio je svake subote. Ali dokle? U vezi s tim, do danas nisu pronađeni podaci.

Pored ova dva lista iz prošlog stoljeća, pominje se još jedan: „Hercules”. Istina,

kao klupski informator. Podaci o njemu su veoma šturi. Mađarski povijesničar sporta Ferenc Zuber u časopisu „Testnevelés” (Tjelesni odgoj) u broju 10 iz 1934. piše: „Početkom 1884. izgrađena je na Paliću natjecateljska staza (...) Lajos Vermes je u 'Herculesu', društvenom informatoru, stavio ovako prikazujući: 'Ogromne stvari se pripremaju ovdje. Gimnastičko društvo je izgradilo kolosalnu zatvorenu arenu...'” Iz ovoga se može zaključiti da je Zuber imao u rukama ovaj informator čim se poziva na njega i citira dio Vermesevog teksta. Na

žalost, do sada nije pronađen niti jedan primjerak. O njemu nemamo nikakvih bližih podataka. Međutim, nije nepojmljivo da je „Hercules” postojao, pa za istraživače ostaje privlačan materijal.

(Nastavak u narednom broju)
Ante Zomborčević

Divan

Veliki salaš. Lijepo ograđen lećama. Sve zgrade: Glavni stan, mala kuća, košara, staja s korlatom, obori i kokošinjeci, čardak, golumbinjak, lijepo uređeni. Ispod zabata bašča s raznoraznim cvijećem. Iza kuće oveći voćnjak i mali vinograd. Između zgrada avlija, a po steni velika ledina. Na početku ledine veliki orah, iza njega desetak manjih porazbacanih unaokolo. Pod velikim orahom grupica starih salašara Bunjevaca. Sjede na stočićima, poneki na šamedli, u krugu oko omanjeg astala. Po običaju slupile se komšije, u ljetno nedjeljno popodne, na divan i partiju duraka.

Ležim, pod manjim susjednim orahom, na travi, na opakliji. Podignem se na laktove, gledam ljude i osluškujem. Kartanje me ne zanima. Pažnju mi zaokuplja govor ovih starih salašara. Govore ikavicom. Riječi odrješite, zvonke. U riječima, u kojima dolazi, a takvih je puno, slovo i titra posebnim sjajem i bjelinom. Govor ležeran, neusiljen, srastao s njima. Usisan s majčinim mlijekom i rabljen, ne iskvaren, tijekom mnogih godina. Milina ga slušati. Običen govor ali zvuči kao svečani recital, kao nadahnuta pjesma.

Ikavica je prvorodena kći hrvatskog jezika. Iznikla je iz sumaglice narodnog oblikovanja. Utisnuta u srce, u kamen, u drvo, u stare pergamente, među prvim je slogovima

tiska. Elegantna, lijepa, prodorna i lukava, ušla je, od početka, u društvo svetih: židovski, grčki, latinski. Iskusila je da je sa svetima teško živjeti. Naročito je nije podnosio onaj potonji – latinski. Zametnula se ti sućljećima, neravnopravno, ogorčena i iscrpljujuća borba. S ove strane Jadrana plaha, krhka, pomalo rustična Planinka, a s druge strane Oriješ, povijesno utemeljena, umjetnički oblikovana, politički i crkveno podržana. Ni u društvu kulturnih nije joj bilo bolje. Udvarali su joj, zavodili i silovali deudevi Serenisime, Kajzeri apoštolskog cesarstva bečkog, baruni i grofovi krune Stjepana svetog, paše i veziri Porte velike. Kod kuće, među braćom, morala je prebroditi velike tegobe. Plutala je stoljećima preko pisama: glagoljica, uglata – obla, latinica, bosančica, ćirilica – hrvatska. Probijala se kroz nariječja: štokavski, kajkavski, čakavski. Nicala kroz varijante: ikavica, ijekavica, ekavica. U bremenitom trenutku povijesti, u bratskom zanosu, prinijeta je na oltar domovine, kao žrtva pomirnice.

Bogovi nisu zaboravljeni. Sve je iščezlo u pepelu i dimu. Najurena je iz društva svetih i kruga kulturnih. Živjela je stoljećima, na tražeći nikad primat, zadovoljna paritetom. Danas živi, još tu i tamo, nezakonito, kao kulturna olupina. Kao da je zaboravljeno da

nam je dala najstariju i najvredniju kulturnu govornu i pisane riječi.

Riječ nije, u prvom redu i samo, pitanje gramatike i estetike. Ona je, prije svega pitanje života. Riječ je kao dijete. Rađa se i intima. Dijete iz najintimnije veze muža i žene, a riječ iz najintimnije misli svakog čovjeka. Za dijete je važno tko su mu roditelji gdje mu je izvoriste. Za riječ je istio tako. Potrebna im je njega, da se zaštite od bolesti, da im se omogući plodonosni rasloj, da im se osigura trajnost i vrijednost. Smrću potomstva nestaje obitelj, a smrću riječi nestaje narod.

Bijaše riječ u početku. Ona bijaše svjetlo. Ona se uriječ u ljudsku riječ. Onima koji joj primiše podade moć. Žitelji Babilona nisu imali smisla za to. Nisu imali svjetla, nisu imali moć. Zato im se riječi izmiješale. Više se nisu razumjeli. A kako stojimo mi s našim (ne)razumjevanjem? Nisu li i naše riječi isprevtane? Ako smo zanemarili riječ, kak ćemo razumjeti Riječ? Ima li još svjetla? Ima li još moć?

Ne, može tako više! Otići ću, što prije, u lijepi veliki salaš, na onu ledinu, pod ora. Prikrast ću se skupini starih salašara i pokušati slušati, još jednom, izvornu očinsku riječ.

Josip Temunović

Gemini-commerce

Veliki izbor:
ceramic pen, tehničke
olovke, dvodelne i trodelne
garniture, vodootporni
markeri, signiri

25. izložba „MIRK '96"

Događaj za pamćenje

este li nekada razmišljali o ljudskim pa-
ma ili strastima? Posjetitelji jedne
lotjedne izložbe imali su prilike vidjeti
onate kolekcionarske strasti – od papir-
brusa, raznih etiketa, vrhunske i rijetko
ne zbirke vojnih odlikovanja iz minulih
ena, pa sve do ljepote i bogatstva na-
e umjetnosti izražene u raznim rukot-

prilikom izlagala je 1.178 domaća i 67 ino-
zemna izlagača.

Za ova četiri dana u Gimnaziji zacijelo nije
bilo posjetitelja koji nije bio očaran izloženim
predmetima. Organizator se svojski potrudio
da pruži pravu sliku svog 25-to godišnjeg rada
i dostojno proslavi svoj jubilej.

Izložba je imala natjecateljski karakter.

Prihvaćeni eksponati za izlagan-
je bili su raspoređeni u natjeca-
teljsku i počasnu klasu, u kojoj
su izlagali izlagači s rangom ve-
lemajstora, čiji eksponati se nisu
ocjenjivali.

Međunarodni žiri od 21 čla-
na, podijeljen u tri grupe imao je
težak i složen posao. Dodijelio je
90 zlatnih, 107 srebrnih i 115
brončanih izložbenih znamenja.
Svi ostali izlagači su dobili diplo-
me za sudjelovanje, dok su izla-
gačima iz počasne klase
dodijeljene velemajestorske pla-
kete s diplomama.

Tijekom ova četiri dana
održane su i veoma zanimljive
prateće manifestacije: „Cenven-
ge" (sajam kolekcionara) na ko-
jem se odvijala razmena
viškova, kupovina i prodaja ko-
lekcionarskih predmeta; simpozij

o kolekcionarstvu i ručnim radovima;
međunarodni kup u stolnom nogometu;
natjecanje poštara u brzom hodanju na re-
laciji Palić – Subotica; te šah meč sa živim
figurama.

Subotičani su na ovoj izložbi postigli
značajan uspjeh. U natjecanju klubova, „Nép-

kör" je osvojio prvo mjesto i zlatnu medalju,
a Klub MZ iz Radanovca treće mjesto i
brončanu medalju. I izlagači pojedinci su
dobili brojne medalje. U počasnoj klasi, od-
skakali su više od ostalih izlošci: „Izvod iz
velike zbirke vojnih i građanskih odlikovanja
Srbije, Kraljevine Jugoslavije i Austro-
Ugarske" izlagača Ante Zomborčevića;
„Zbirka starih i rijetkih razglednica Subotice"
izlagača Prekes Szabolcsa; „Zbirka kašikica iz
cijelog svijeta" izlagačice Terezije Balunović; i
„Zbirka lula različitog geografskog područja",
izlagača Tibora Rehma.

Ova nezaboravna izložba zaključena je
svečanom godišnjom skupštinom UKJ uz
podjelu nagrada i priznanja.

Dileme ostaju i dalje. Da li i u buduće
nastaviti s praksom masovnosti ili mijenjati
dosadašnje kriterije? (k. c.)

Zanimljivosti

Ovo (možda) niste znali

Na kraju 1995. godine zvanični rekordi
ulova riba u Mađarskoj:

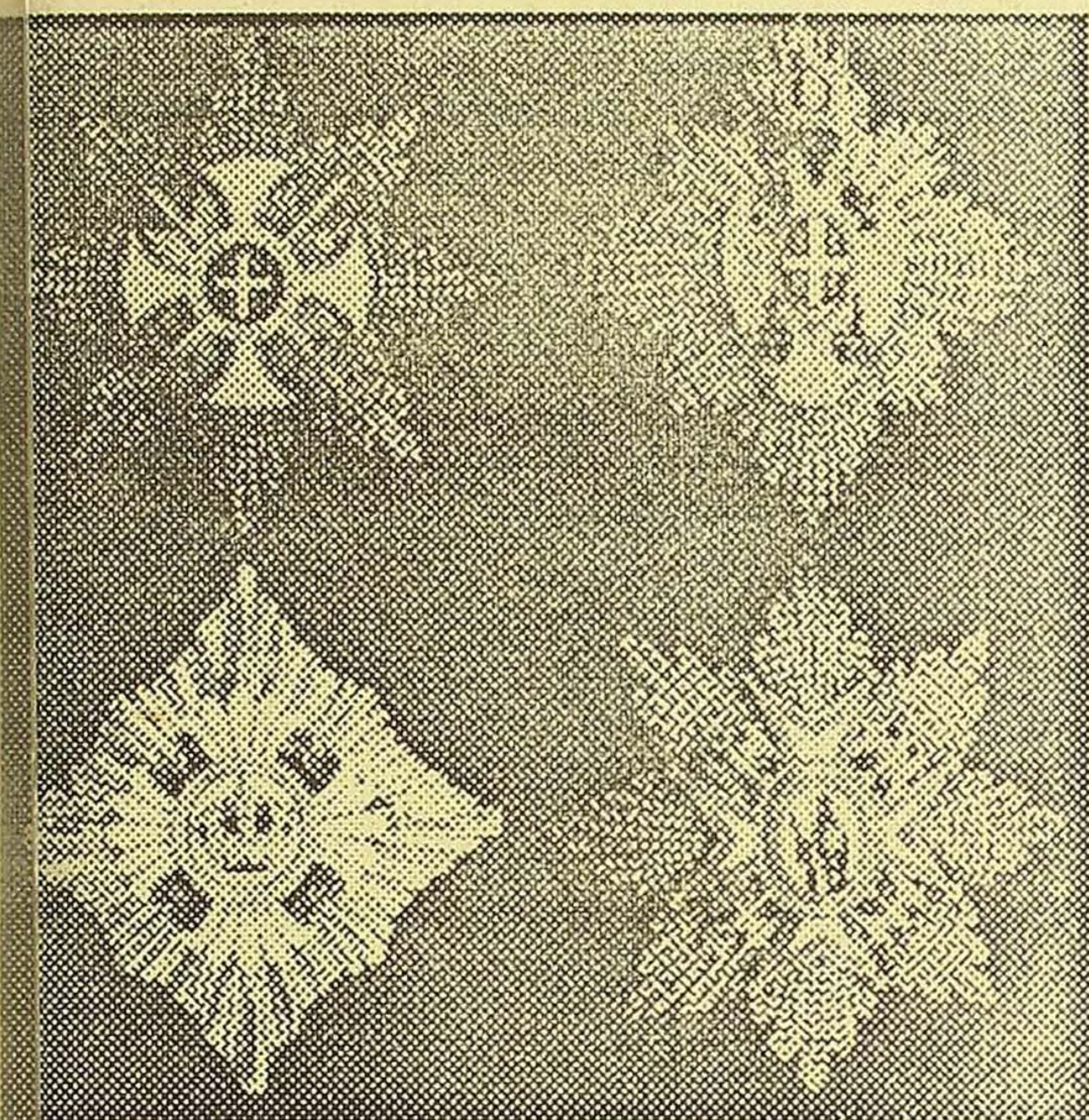
amur: 40,50 kg; jegulja: 4,15 kg; zlatni
karaš: 2,65 kg; bucov: 10,54 kg; tostolobik:
58,91 kg; linjak: 3,74 kg; štuka: 20,47 kg;
deverika: 5,46 kg; klen: 6,25 kg; babuška:
3,55 kg; som: 98,00 kg; kesega: 3,86 kg;
kečiga: 6,33 kg; mrena: 8,18 kg; lipljan (pa-
duc): 2,86 kg; šaran: 30,50 kg; smuđ: 14,50
kg; terpan (patuljasti som): 0,65 kg.

Podaci su preuzeti iz časopisa „Magyar
Horgász" br. 3 iz 1996.

Napomena: ovi ulovi sportskih ribiča su
izvagani i izmjereni u prisustvu najmanje tri
svjedoka i predstavnika Udruženja spor-
tskih ribiča. Pošto se u nas ne vodi lista
zvaničnih državnih rekorda neka nam za
putokaz mogućeg uspjeha posluže ovi po-
daci, s obzirom da su nam ribolovne vode
slične.

Paprena kazna: u Austriji je sudac kaz-
nio krivolovca sa 17.000 Asch (oko 2440
DEM) jer je ostima ulovio štuku dugačku
54 cm (što baš i nije veliki prijestup), misleći
da ga nitko nije vidio. Ali, primjećen je i za
to kažnjen, al' baš dobro – piše „Osterreichs
Fischerei" u broju 11/12 iz 1995. g. (Moja
opaska: u nas se nekažnjivo krivolovi, a na-
dležni često mirno promatraju „grabuljan-
je" (povlačenje velike trokrake udice kroz
vodu) kada krivolovac prosječno na jednu
ulovljenu ribu još četiri ozlijedi! Na prob-
nom izlovljavanju u Paliću utvrđeno je da je
1/4 svih odraslih riba ozlijeđena po koži, od
čega neke ugijaju, a druge usporavaju rast.
Da, da.. Nismo u Austriji. Mi smo u mnogo
čemu najnazadnija zemlja Europe.

Priredio: Alojzije Stantić

Ordenske zvijezde iz zbirke Ante Zomborčevića

onama.

maime, Udruženje kolekcionara Jugo-
aje pod pokroviteljstvom Skupštine
oe Subotica organiziralo je 25. po redu
Međunarodnu izložbu račnih radova i ko-
lekcionarstva – MIRK '96 Subotica".
zložba je održana u učionicama Gimnazije
emenu od 27. do 30. travnja. Ovom

Druga izložba mladih slikara Prikaz radosti stvaranja

anina radosti stvaranja čovjeka otkriva
k u zgotovljenom djelu. U završenom
je zrcali se i zadovoljstvo napora magij-
korada oblikovanja doživljaja, koje se uvi-
dvija kroz vlastiti iskaz. No, stvoreno se
je treba i prikazati. U prikazivanju, pak,
aj se drugima. To je osobit trenutak u
ojnu onaj drugi, koji ne stvara, na isto
vzalački način prima poruku koja je
osvjetljena" u tragu stvaraoca.

jerojatno, djeca su ta koja najviše vole
stvarati. Sebe ili vlastito djelo. Dokaz je
e samo njihove, iskonske potrebe da
u ugledani od onih drugih. Tako se od
uh potvrđuje vlastito postojanje, ali i
rijednost. A kada djeca stvaraju, recimo
ta ili slikaju, tada je prikazivanje njiho-
h "plodova" uzvišenije.

Raditi, pak, na stvaranju kod djece veliki
je ljudski izazov. Mora se tomu prići zna-
lački, organizirano i sustavno budući da ih
takva briga čini ljudima. To traje od kada je
svijeta i vijeka.

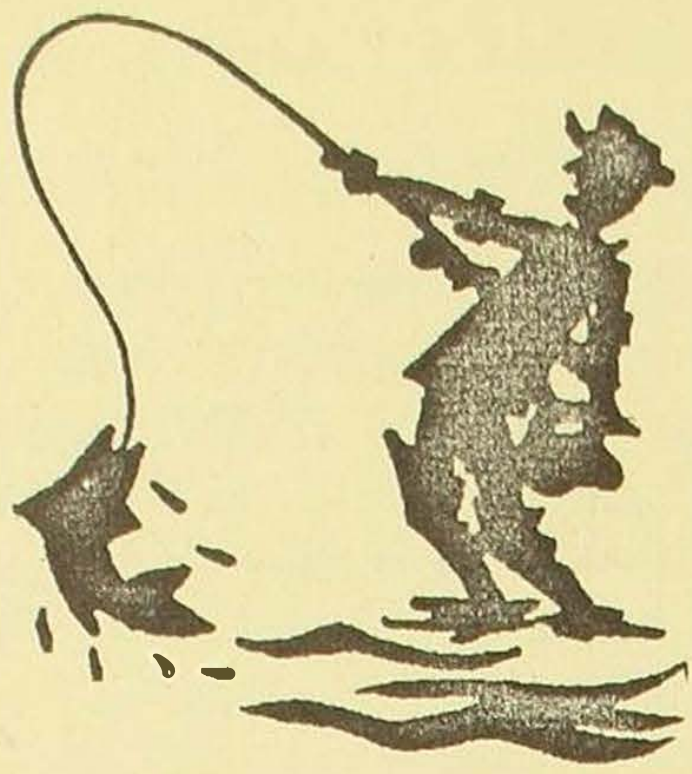
Ova se kratka povijest postajanja djeteta
čovjekom i stvaraocem već dulje vremena
događa u Likovnoj sekciji HKC „Bunje-
vačko kolo". A čin prikazivanja njihovih dje-
la bio je u nedjelju 21. travnja u velikoj
dvorani Centra, gdje su svoju II. redovitu
izložbu imali najmlađi članovi Likovne sek-
cije. Izložbu je otvorila dopredsjednica Cen-
tra Marica Sekulić, pred preko 250
nazočnih. Izložbu je s djecom postavio Sti-
pan Šabić, voditelj Likovne sekcije.

(I. Ž.)

Organizujemo nastavu iz: matematike, stranih jezika, fizike, mehanike, elektrotehnike, maternjeg jezika, poseban program iz
metoda učenja i pripremu budućih srednjoškolaca za kvalifikacioni ispit za upis u srednju školu.

Stručnost i pedagoško iskustvo naših nastavnika vode vaše znanje do željenih ciljeva.

U okviru Škole plus vršimo obuku budućih vozača. Vi treba samo das nas potražite, sve ostalo je naša briga.
Informacije i prijava kandidata radnim danom od 11 – 16 časova u prostorijama Škole plus, Strosmajerova br. 3
(ispod Muzičke škole) ili na telefon 37-316 u večernjim časovima.

Za ribiče

Crvenperka (*Scardinius erythrophthalmus* L.)

(Mađarski: Vörösszárnyú keszeg)

Oblikom tijela podsjeća na bodorku, ali je nešto punija i življih boja. Leda su joj svijetlozelena, a bokovi srebrnastobijeli, peraja svijetlocrvena, a prsna i grudna jarko crvena. Bočna linija joj je jasno izražena, a usta mala i na gore postavljena.

Naseljava sve naše nizinske tekuće i stajaće vode, a ima je u Europi izuzev Pirinejskog poluotoka, Skandinavije i Grčke. Crvenperka je jatna riba, a najradije se zadržava gdje ima obilje vodenog bilja. Rjeđa je od bodorke, plašljiva je. Naraste oko 1 kg, mada su joj primjerci od 600-700 g rijetki. Meso je ukusno. Manje crvenperke su odličan mamac za štuku (i druge grabljivice). Na udici kao mamac vrlo je žilava i stalno „radi“.

Mrijesti se od prve polovice svibnja do prve polovice srpnja, u dva navrata, kada ikru lijepi na podvodno bilje.

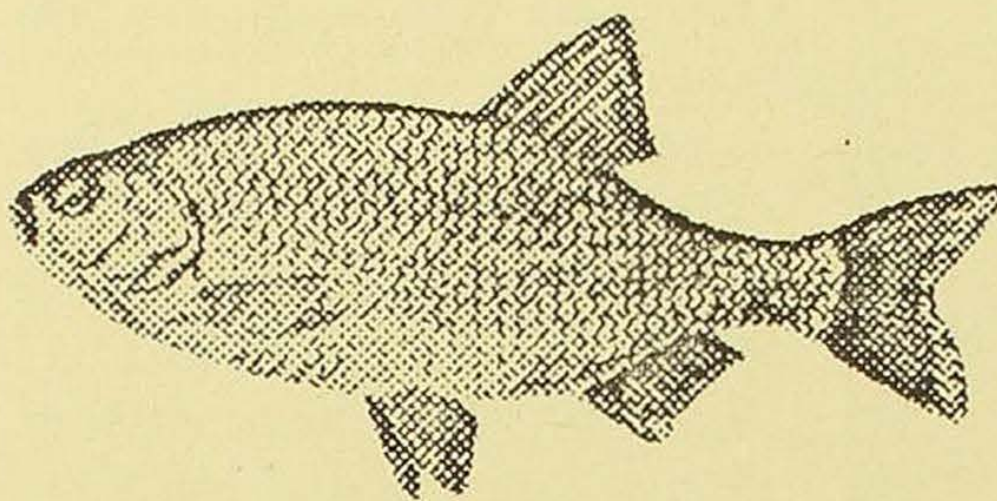
U lovu na nju treba imati u vidu da boravi u blizini površine vode, vrlo je plašljiva, ne podnosi buku. Kao bodorka i druge sitne bijele ribe, može se zadržati primamom na određenom mjestu. Lovi se vrlo osjetljivim priborom: laganim štapom akcije B, nosivosti 5-15 g, može i bez provodnika, strunom od 0,12 do 0,14 mm, plovkom oko 3 g s

izraženom antenom i udicom veličine od 18 do 16. Za mamac služe mesni crvići, gliste, valjci od brašna obogaćeni raznim mirisima (vanilija, aniš, karamela i sl.), kruh, kuvana pšenica, kućna muha, sitni kuhani mladi kukuruz...

Uklja (*Alburnus alburnus* L.)

(Mađarski: kűsz)

Smatraju je pravom ljepoticom među sitnim ribama. Živi u jatima i prvo je slovo ribičke abecede. Dobrog je teka, pa je lako ulove i nespretni početnici. Boja tijela joj ovisi od vode, ali je uvijek svijetlozelenih leđa, bokova srebrnastojasnih i bijelog

Crvenperka

trbuha. Živi u jatima pri površini vode. Naseljava sve sporotekuće i stajaće nizinske vode Europe, Male Azije, Irana i Sibira. Krljušt joj je vrlo tanka, lako se skida i koristi se za izradu umjetnih bisera. Vrlo je živahna i brza. Mrijesti se više puta od travnja do svibnja. Ženka zaljepi na podvodno bilje od 3.000 do 10.000 jajašca. Prosječno naraste do oko 15 cm. Veoma je značajna kao hrana grabljivicama: štuki, smudu, somu, bucovu i dr. i kao svježa u ljudskoj ishrani. U natjecateljskom ribolovu po značenju je na prvom mjestu. Jato se može primamom zadržati na željenom mjestu i tada je ulov odličan. Lovi se vrlo osjetljivim priborom (kao bodorka i crvenperka), na crva, glistu, kućnu muhu, kruh, mrvicu od stiropora... Dobar je mamac za ribe grabljivice cijela ili kao komad (za smuda, soma, grgeča, buco-

va). Reč pržena je veoma ukusna za jelo. U lovu zahtijeva brzo reagiranje, pa je odličan za vježbe spretnosti u ribolovu.

Za uklju, ali i za druge sitne bijele ribe najbolji je mamac larva komarca, koja se može naći u mulju kraj obale.

Kesega (Kosalj) – (*Abramis ballerus* L.)

(Mađarski: lapos keszeg)

Spada među najpoznatije ribe iz roda deverika (*Abramis*). Naseljava sve nizinske tekuće i stajaće vode. Srebrnaste je boje, parne peraje su žućkaste, a neparne sive. Pljosnata je po bokovima i izdužena. Živi u jatima, a bliže mora zalazi u bočate vode (1.). Plodonost ženki je oko 25.000 komad ikre. Naraste i do 40 cm, a tada može težiti i do oko 1,5 kg. Mrijesti se u travnju i svibnju. Ženka odlaže ikru u vodeno bilje. Kesega je dobra za vježbu početnicima, lovi se osjetljivim priborom i načinom opisanim za sitne bijele ribe. Meso joj nije namijenjeno zbog sitnih košljica, ali znalački pripremljena na određeni način može biti ukusna hrana. Od nje napravljena pljeskavica i fašir vrlo su ukusni.

(1.) = ušće rijeka u more gdje se miješa slana i slatka voda.

Recept za sitnu bijelu ribu

Pečena kesega:

Potrebno je za 6 osoba: oko 2 kg kesega, 5 dkg brašna, 1 dkg crvene mljevene paprike, sol, ulje.

Očišćenu kesegu posoliti i osušiti. U ulje miješano brašno s paprikom okrenuti ribu i ispeći ih na vrelom ulju. Drugi način: posoljenu ribu ispeći na talendari ili kotlovinu na vrelom ulju, a tada je odlična sa kruhom nekom salatom.

(U 1995. u Hrvatskoj najveća ulovljena crvenperka je 0,83 kg duljine 37 cm; najveća uklja 0,23 kg i duljine 38 cm, a najveća kesega 1,28 kg i 44 cm duljine.)

Alojzije Stantić

Pčelarstvo

Pčelinjak u svibnju (maju)

U ovom mjesecu treba nastojati da se rad pčelinjih zajednica što više iskoristi za proizvodnju meda i ostalih pčelinjih proizvoda.

U svibnju su pčelinje zajednice veoma aktivne. Matica položi dnevno oko 1.500 jaja, što u velikoj mjeri angažira mlade pčele. Izletnice su sve aktivnije. U prvoj polovici mjeseca dopunjavaju ranije utrošene rezerve meda, a u drugoj se njihov rad svodi na što bolje iskorišćavanje glavne paše. Tijekom mjeseca pčelinje zajednice treba izjednačiti, proširiti medište, spriječiti nagon rojenja, seliti pčele na pašu...

U našim krajevima u ovo doba godine očekuje se prva jaka paša (bagrem). Za unos velikih količina nektara, za kratko i najčešće promjenljivo vrijeme, potrebno je imati jake zajednice s najmanje 50.000 pčela.

Ako procijenite da se neka zajednica do glavne paše neće dovoljno razviti, treba joj što prije dodati odgovarajući broj ramova s oklopljenim leglom i pčelama. Pčelinje zajednice treba po-

jačati desetak dana prije cvjetanja bagrema. To ćete najlakše postići ako od zajednica koje imaju više od osam ramova s leglom oduzmete po jedan ram legla s pčelama i dodate zajednici koja u tome oskudijeva. Pri prebacivanju rama s leglom i pčelama voditi računa da ne prebacite i maticu.

Na pašu treba nositi samo jake zajednice. Oslabljene se prihranjuju da bi se razvile do sljedeće paše.

Neposredno pred početak bagremove paše košnice treba proširiti. Postavljanjem nastavka ili polunastavka, pčelinje zajednice dobijaju dovoljno prostora za smještaj i preradu nektara u med. Ovim se sprečava i nagon rojenja. Nastavak ili polunastavak s izrađenim satnim osnovama treba dodati čim pčele počnu nositi nektar u zadnje ramove gornjeg nastavka. Nastavak s praznim saćem treba dodati iznad nastavka s leglom i na njih nastavak s medom.

Veoma je važno poduzeti sve mjere da ne dođe do prirodnog rojenja. Stoga trogodišnje i dvogodišnje matice treba zamijeniti mladim maticama.

Bagremovu pašu treba iskoristiti za proizvodnju mladih matica u jakim zajednicama.

Leta na bagremovoj paši treba okrenuti prema istoku, a košnice da su smještene tako da su na suncu samo do 10 sati.

Dobru i obilnu pašu treba iskoristiti i za izgradnju starih osnova. Odjednom ne treba dodavati više od jednog do dva rama.

Poduzeti sve mjere da se u vrijeme glavne paše pčelinje zajednice ne uznemiravaju. S tim ciljem tada ne treba pregledati pčelinje zajednice, napose ne detaljnije.

Ako bagremova paša podbaci, usljed izmrzavanja ili dugotrajnih kišovitih dana, poduzimate mjere da pčelinje zajednice ostanu jake kako bi uspješno iskoristile drugu pašu koja tek nastaje.

Budući da dolazi vrijeme selidbe na pašu, manje iskusnim pčelarima savjetovao bih da putovaru košnice postavite tako da leta budu okrenuta prema osovina, a ne naprijed ili nazad. Pčelar sa sobom treba ponijeti dobro umiješano ilovaču, sjekiricu, čekić, kliješta, dimilicu, dvije do tri pčelarske kape, čavle, žicu, krpe, da bi u slučaju popuštanja košnica, odmah spriječio izlazak pčela iz njih.

Ante Zomborčević

Aforizmi

- Isforsirana zamjerka je modus opora.
- Obična hvasta je neobična filozofa.
- Floskula je govorni dekor gluposti.
- Istina je kao ličinka: kad izađe iz svoje čahure – otprhne.
- Produhovljenost je prethodnica intelekta.
- Plitak gaz stvara dubok jaz.
- Kada ti pada kamen sa srca, pripada usputne ekstremitete.
- Ljuti jastrebovi jure, i noću – ševe.
- Podnožje vapi za visinom; ova pak pak tremi ka dubini.
- U Haagu će se kuhati, a u Hadu piće...

Željko Skenderović

Hetija (II.)

U Bajmaku su bile mijane – svratišta: kod Luca (Lutz) i Mana (Mann), obadvojca Švabi, koji su u avlijama imali natkrivene šupe sa jaslama i žagrama. Tu su ljudi utirali konje i kola da ostanu zaštićeni od sunca i kiše, a zimi od sniga. Konjima su skinili oglavnike, ot-kopčali spoljašnje štrange i svezali ih za jaslce, a u žagre metnili sina il muvarike da se imadu čim zabavit. Kad su tako ocigurali konje i kola da neće nikud krenit, mogli su svi otić rad svojeg posla. Ženske su iz avlije izlazile kroz kapiju, a muškarci kroz mijanu. Tu bi ujtru popili po koju rakiju i poili kiflu il peretak. Na svakom astalu u mijani je bila pletena kotarca sa posoljenim i kimom posutim kiflama i drveni stalak za peretke na kojem je bilo po desetak složeni jedan na drugi. Uzimo je ko je šta tio i posli plaćo.

Durđinjani su svračali u Lucovu mijanu, a Bajmačani kod Mana. U Lucovu šupu je moglo stat dvadesetak kola. Ko je malo zakasnio, pa kad su sva mista bila popunjena, taj je kola i konje moro ostavit na sokaku, al je onda kogod moro ostat na koli pazit na konje. Ljudi su konje rado ostavljali u svratištu, jel su tamo mogli bit brez nadzora, a ako je bilo padavine konji i kola su ostali suvi. U to vrime bilo je nezamislivo da bi štogod moglo nestat sa kola, pa su zato sve svoje ostavljali brezбриžno. Zapamtimo: bilo je nezamislivo štogod šta je tuđe!

S baćom su u mijanu mogla uć i veća dica, koja su bila počašćena kiflom il peretkom. Ja sam volio pojist peretak, jel sam nuz njeg uvik dobio i čašu sode! Bilo je onda brezalkoholnog pića „kabezo“ (obojeno, aromatizirano i zaslađeno piće), u boci od 2

deci u kojoj je bila caklena kuglja, veća od grlića boce, koja je mišala piće da se ne staloži. U ono vrime kabezo se puno pijo.

Kad su se ljudi u mijani potkripili očli su na pecu razgledat šta se i pošto prodaje. Al čim je ko krenio med ljude friško je našo poznanika, prijatelja, koga od rodbine, pa je to bio povod da se zastane na par riči divana. Tako su ljudi dolazili do novosti jel je susret često počimo ričima: „Jesi l' čuo...“ Posli kraćeg divana svako je oćo dalje svojim poslom, do ponovnog susreta. Makar čovik te hetije i nije ništa trgovo, al je znao kako se kreću cine josagu, pići (1) i drugoj rani.

Ondašnja bajmačka peća bila je izmed crkve, opštine, škole, Manove i Lucove mijane. Sav taj prostor bio je čist i ostavljen samo za pecu.

Kad se skupilo dosta svita pojavio se opštinski dobošar. Udaranjem u doboš skupio je ljude oko sebe da njim „izdeklemuje“ šta ima novog. U to vrime ovo je bio način da vlast narodu saopšti kaku naredbu il obavist. Ljudi iz okolice su još tog dana saznali za novosti, čak i kad niko sa salaša il iz kuće nije bio na hetiji. Dosta je bilo da novost čuje jedan od komšija pa da onda to razglasi onima koji nisu bili da to čuju. Dobošar je vist izvikivo na više misti; više je puta ponavljao na istom mistu, pa su ga tako mogli čut svi koji su došli na pecu. Vist je izvikivana bunjevački, madžarski i švapski, pa tako nije moglo bit nesporazuma oko razumivanja.

Manje poznate riči:

(1) pića – kabasta rana (kuružna, sino, muvarika...)

(nastavit će se)

Alojzije Stantić

Klasifikacija izložbenog materijala

Po pravilima FIP-e (Međunarodna filatelistička organizacija) razrađene su u osnovi teme koje dolaze u obzir za neku saveznu izložbu, osnovi za ocjenjivanje izložaka i kriteriji. Po tim pravilima najčešće su sljedeće klase na izložbama:

- (1.) tradicionalna filatelija;
- (2.) povijest pošte;
- (3.) poštanske vrednosnice;
- (4.) avio filatelija;
- (5.) tematska filatelija;
- (6.) nasimafilaija (maksimum karte);
- (7.) omčadrska klasa;
- (8.) opća povijest i kultura.

Kvalitetnu semensku robu, sredstva za zaštitu bilja, stočnu hranu, dodatke stočnoj hrani, alatke, kućnu hemiju, proizvode od plastike i još mnogo čega drugog, možete nabaviti u:

OLJOPRIVREDNOJ APOTECI AGROSU

Sri Žednik, Žarka Zrenjanina 11, tel: (024) 787-043 i

Tornjoš, Maršala Tita 32, tel: (024) 841-006

Konkretni smo: cenom, kvalitetom, uslugom, savetom. Posetite nas i uverite se!

U biti, najčešće se na izložbama višeg ranga (savezne, regionalne ili svjetske) težište stavlja na prve četiri klase u kojima se osobito obraća pažnja na: (1.) vrijednost izloženog materijala i obradu istog; (2.) poznavanje filatelije i istraživanje u temi; (3.) kvalitet odnosno rijetkost izloženog materijala; i (4.) priprema, razrada i vanjski dojam izloženog materijala.

U tradicionalnu klasu spadaju izložbeni materijali koji nisu razvrstani u neku drugu klasu, a odnose se prvenstveno na zbirke kojima se prikazuje neki period (npr. marke s likom Kralja Aleksandra (82 – 91) razrađene prema zupčanju u kamenotisku i knjigotisku, ili marke s likom Kralja Petra (104 – 114) razrađene prema zupčanju u vrstama papira na kojem su štampani). U posljednje vrijeme česta tema je povijest pošte, u kojoj se pomoću izvjesnog broja maraka na prikazanom izložku obrađuje ili objašnjava tema, neki poštanski propis u upotrebi, recimo frankiranje.

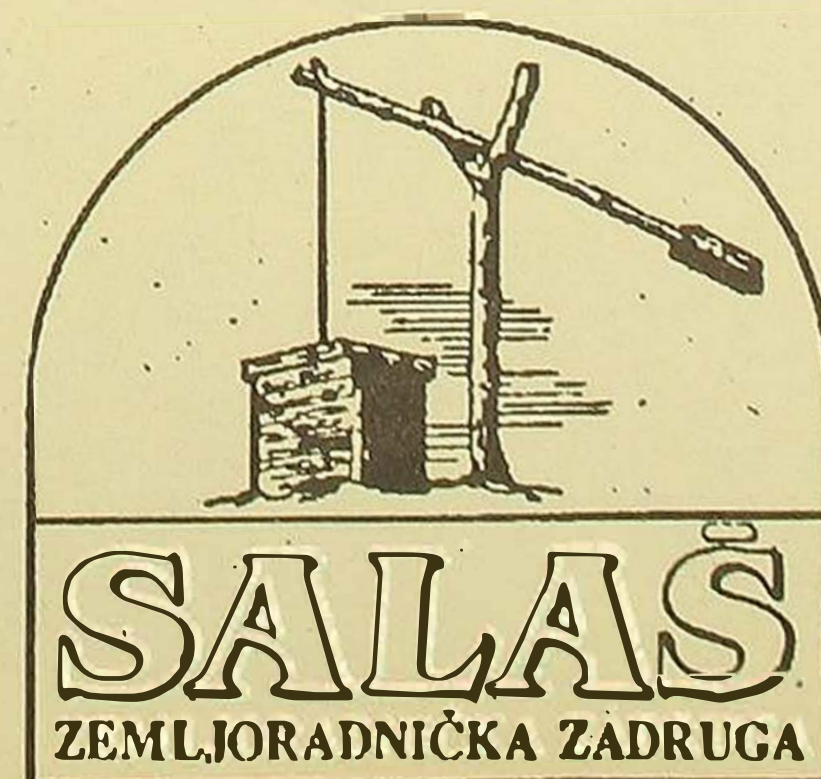
U okviru ovakvih tema i klasa najčešće su: (1.) pretfilatelistička pisma; (2.) razvoj poštanskog saobraćaja; (3.) poštanske tarife; (4.) putevi i pravci kojima se vrši poštanski saobraćaj; (5.) poštanski žigovi u upotrebi; (6.) vojne pošte (poljske – logorske pošte, okupacijska pošta, zarobljenička pošta); (7.) brodska pošta; (8.) dezinfekcijska pošta; (9.) željeznička pošta; (10.) cen-

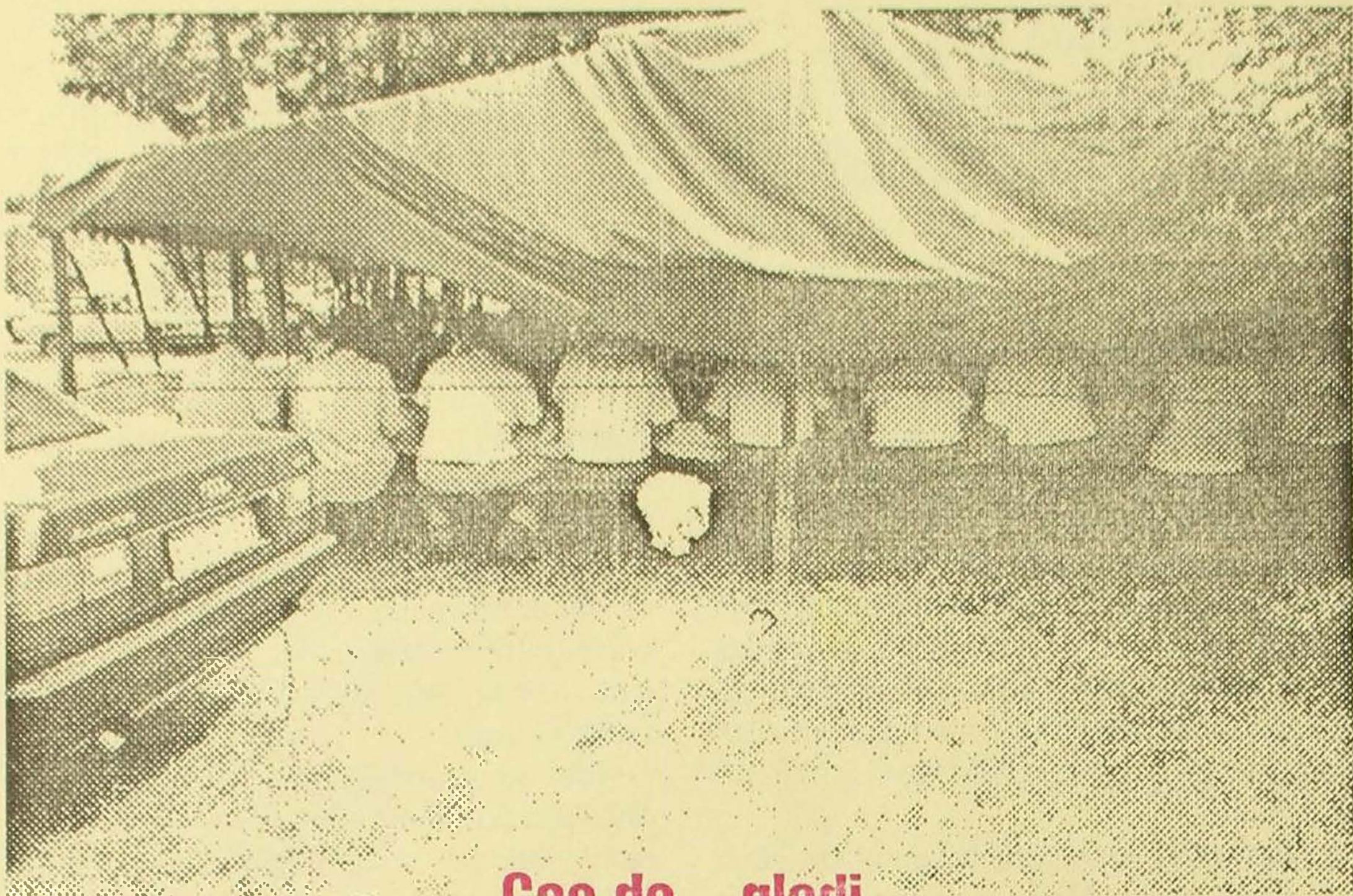
zurirana pošta; (11.) pošta s porto oznakama; (12.) automatizacija poštanskog saobraćaja; i (13.) agencijsko – zastupničko obilježavanje pošte.

U tematiku poštanskih vrednosnica spadaju marke kojima se objašnjava frankaturna upotreba raznih zupčanja, kao i vrste papira i to na žigosanim ili na nežigosanim markama.

U avio tematici najčešće je u upotrebi izložbeni materijal maraka avionske pošte odnosno dokumentacije u vezi sa avionskom poštom (prvi lijetovi i dr.). Što se tiče astrofilatelije u osnovi je istraživanje kozmosa i programi u vezi s tim. Napominje se da ova tematika ne spada samo u astrofilateliju već bi se više mogla klasificirati u tematsku filateliju. Razrada i vrednovanje vlastitog izložbenog materijala spada u zasebnu oblast o kojoj će biti riječi naknadno.

Ljudevit Vujković Lamić

Gas do... gladi

Da možemo toliko misliti koliko znamo jesti, Vojvodina ne bi bila drža(-)lje već bi bila...

(Ne znamo da li se latinski autonomija kaže: al' se nekad dobro jelo...)

Podrum Lazičić

U najnovijem književnom dodatku subotičkog nedjeljnika „Dani – minus“ možemo pročitati, nazovimo to kritički moleraj iz podrumskog uma Branka Lazičića, obračun s novom knjigom Boška Kristića „inventivnog“ naslova Dvorac Krstić.

Jedina relevantna i spomena vrijedna šara te pisanije jeste rečenica: „Knjiga se može nabaviti u Napretkovoj knjižari 'kod Mirka'“. Ostaje nedoumica: da li je gospodin Lazičić, trgovački putnik, reklamni agent, sindikalni poduzetnik koji knjige nabavlja, a ne kupuje. U svakom slučaju, i pored najboljih namjera, kritičar nije.

je igranku uz tamburašku muziku. Prilika je o

Tokom nedelje kafana radi od 10 do 24 sata, a svakog dana služi se meni i nude riblji specijaliteti, kao i ostala jela po porudžbini.

„DUKAT-I“ takođe organizuje svadbe, bankete, poslovne ručkove i slične prigodne svečanosti. Informacije možete dobiti na telefon: 30-136, ili u samoj kafani, Preradovićeve 4.

Bunjevačka narodna pripovitka:

Priznanica

Bili dvojca što su u ditinjstvu iz jednog šora došli sa salaša u varoš. Nijedan nije bio za paorski poso, pa i' njevi stari dali na zanat. Jedan učio za sarača i posto dobar

majstor. Drugi probo tri zanata, al ni na jednom nije došegrtovo, već kad je dobio to malo očinstva i materinstva, otvorio kruparu i trgovo s ránom.

E, našli se oni jedared u mijani, pa krupar veli:

– Ko da te sam dragi Bog poslo.
– Šta je, nije valjda kaka nevolja?
– Pa nije baš nevolja, al nije ni dobro. Zaosto sam malo s porcijom; novce sam uložio u žito i kuruz, pa mi se porcijaši prite – pleniće me ako za tri dana ne platim. Možeš li me ispomoć za nedilju-dvi dana da mi ne pravu troška?

– Ako je samo za to vrime, onda možem, – kaže sarač – al ne na dulje.

Za jedno misec dana i on mora platit porciju i, pravo da kaže, on će krupara ispomoć tim novcima što je spremio za porciju. Dao novce i dogovara se: tog i tog dana će se opet nać u toj mijani, krupar će donet novce.

Došo dan, al nije došo krupar. Sarač došo i sutra, pa i prikosutra, al kruparu ni traga ni glasa. Kad četvrti dan, sarač u mijanu, a krupar baš izlazi:

– Da te nisam sustrio, ja bi već išo tvojoj kući – sarač će.

– Joj, samo to nemoj. I molim ti se, ako me možeš dočekat još nedilju dana.

Šta će čovik, dočekaće kad mora, al ga čvrsti da to onda i bude, jel su sad već i njemu porcijaši za vratom.

– Biće, biće, cigurno će bit – obećaje krupar.

A kad i to prošlo, sarač ga jedva peti-šesti dan ulovio. Dono ovaj novce, al kaže:

– Nemoj se srdit, al mi daj priznanicu da sam ti vratio.

– Majko Isusova, zašto da ja tebi dajem priznanicu kad mi vraćaš moje rođene novce, a ja tebi dao na rič?

– Ta znaš, – počo ovaj vrtit – moram žet pokazat kud su novci očli – i samo tura priznanicu sarača artiju i plajbas.

Sarač ga gleda, pa najedared smislio što je smislio. Uzo plajbas, napiso i potpiso, p smoto artiju i:

– E, sad trči ženi, a ja još čekam od jednog čovika.

Krupar i ode, sve se praši, al ko da je krupar imo. Ne zadugo, on se i vratio. Bacio artiju na astal prid sarača, pa sav pobilio od bise.

– Šta si ti to meni napiso? Žena da me ubije kad je proštila!

– To što svaki mož proštit: nikad više ti mene nećeš dobit na zajam, al ni krajcar.

Kazivao: Veco Pozderović
Zabilježio i obradio: Balint Vujković